

Institut vykázání a jeho realizace v praxi

Radim Kytlica

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radim KYTLICA**
Osobní číslo: **H118166**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Institut vykázáni a jeho realizace v praxi**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- obecnou charakteristiku domácího násilí s jeho typickými znaky, formami, projevy a rizikovými faktory determinující domácí násilí;
- institut vykázáni, jeho preventivně ochranný význam a jeho četnost.

Součástí práce bude drobný sociologický výzkum se zaměřením na četnost vykázáni.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CONWAYOVÁ, H. L. Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1.vyd. Praha: Albatros nakladatelství, a.s., 2007.

ČÍRTKOVÁ, L., Forenzní psychologie. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň, 2004.

ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P., a kol., Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007.

HIRIGOYEN, F. M. Psychické násilí v rodině a v zaměstnání. 1. vyd. Praha: Academia, nakladatelství věd ČR, 2002.

Další literatuta bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Alena Pišková**
Katedra sociální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **16. března 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

V Brně dne 16. března 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

PhDr. Miroslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

RAŠIM KYTLICA

Jméno, příjmení studenta

V Brně

17.4.2013

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělěčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požítovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmožnění.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce na téma „*Institut vykázání a jeho realizace v praxi*“ je teoreticky popsat domácí násilí, jeho formy, projevy, příčiny vzniku, rizikové faktory determinující domácí násilí, jako závažný společenský fenomén s uvedením praktických postupů při jeho řešení, jehož základní prvky lze spatřovat v jeho rozšířenosti ve všech společenských vrstvách, v jeho vysoké latenci a závažnosti následků nejen pro osoby ohrožené a postiženou rodinu, ale i celou společnost. Samotné domácí násilí ovšem jen předchází institutu vykázání, bez jeho absence není možné jeho využití. Na základě toho je nutno uvést zakotvení domácího násilí a institutu vykázání v právním řádu České republiky, postupy Policie České republiky, soudů a Intervenčních center, jejichž náplní je mimo jiné ochrana, pomoc a podpora obětem domácího násilí, zajišťování činností informačních a poradenských aktivit.

V teoretické části bylo čerpáno z právních norem, odborných publikací, metodickým příruček Policie České republiky ve vztahu k popisované problematice. V empirické části bakalářské práce bylo pro výzkum užito dotazníkové metody a ze získaných informací vyhodnoceno využití institutu vykázání v rámci Policie České republiky.

Klíčová slova

Domácí násilí, institut vykázání, oběť, agresor, svědek, pachatel, násilná a ohrožená osoba, Policie České republiky

ABSTRACT

The theme of my bachelor's dissertation is „ *The Institute of Banishing and its realization in practice*“. This dissertation specializes in a description of a home violence, its forms, the cause of inception, high-risk factors of the home violence, which is the serious social problem, with a suggestion of practical methods for its solution. The home violence is the problem in all social classes. Its social impacts are serious not only for threatened people and their families, but also for the whole society. But the home violence is the cause of the inception of The Institute of Banishing, it isn't possible the application of the institute without the home violence.

That's way it is necessary to include the home violence and The Institute of Banishing in the legal code of The Czech Republic, in the methods of the Police of The Czech Republic, in the methods of the courts of law and Intervention centers.

These institutes should (besides other things) protect, help and support to the victims of the home violence and also to ensure activities for the information and consulting centers.

I derived informations from the legal norms, specialized publications, methodical manual of the Police in the theoretical part.

In the research - practical part I used a questionnaire survey and from the gained informations I evaluated the application of The Institute of Banishing by the Police of The Czech Republic.

Keywords

the home violence, The Institute of Banishing, the victim, the aggressor, the witness, the offender, the violent person, the threatened person, the Police of The Czech Republic

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Aleně Plškové za její velmi užitečnou a všestrannou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce za morální pomoc a podporu, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce, které se velice vážím.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Radim Kytlica

OBSAH

TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DOMÁCÍ NÁSILÍ	12
1.1 Charakteristické průvodní znaky, formy a projevy domácího násilí	14
1.2 Charakteristika a postavení osob	18
1.3 Osobnost agresora v rodině	21
1.4 Rizikové faktory	24
2 INSTITUT VYKÁZÁNÍ	26
2.1 Aplikace právních norem, které se vztahují k domácímu násilí	29
2.2 Policie ČR, Intervenční centra, Občanský soudní řád	34
2.3 Postupy při vykázání a diagnostika SARA DN	38
2.4 Zákon č. 135/2006 Sb.	43
PRAKTICKÁ ČÁST	45
3 EMPIRICKÁ ČÁST	46
3.1 Cíle výzkumu, metody a stanovení hypotéz	46
3.2 Výběr respondentů	48
3.3 Vlastní výzkum	48
3.4 Prezentace výsledků a analýza	49
3.5 Kazuistiky	68
ZÁVĚR	74
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	76
SEZNAM PŘÍLOH	80

ÚVOD

„Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou“.

Schneider, H. J. (německý kriminolog)

Násilí člověka v různých formách obklopuje a provází po celou dobu jeho existence, jehož motivem je touha po moci a cílem pak je vždy druhé straně způsobit utrpení. V soudobé společnosti nás násilí obklopuje v počítačových hrách, filmech, školách, zaměstnání, domácnostech.¹

U většiny lidí, kdy se řekne rodina, děti, manželství, vztah, domov, tak tyto slova evokují pouto, sounáležitost, pocit bezpečí, harmonii, zázemí, dětství, místo kde je dobře, kde jsem rád, kam se rád vracím. Pro mnohé lidi žijící v partnerských vztazích a jejich děti to ovšem neplatí.

Domácího násilí, jak byl příznačně tento fenomén odbornou veřejností pojmenován se zabývá právě násilím v partnerských vztazích, které ovšem zůstává před veřejností záměrně skryto a stává soukromou záležitostí partnerů a jejich dětí a je jen tiše trpěno.

Problematika domácího násilí v průběhu historického vývoje nebyla nijak významně řešena a byla považována za uznaný a prověřený postoj společnosti a kulturní normu.

Současná společnost ovšem dokázala tento jev pojmenovat a vytyčila si způsoby jeho řešení. Vzhledem ke svému povolání policisty mě problematika tohoto stále diskutovaného problému oslovila, neboť je stále aktuální, rovněž tak z důvodu výrazné blízkosti k mé profesi, tak i v rámci studijního oboru, kterým je sociální pedagogika. Budu tedy těžit z toho, co je mi známé i z praktické stránky. Jako téma bakalářské práce jsem si zvolil *„Institutu vykazání a jeho realizace v praxi“*.

¹ HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím. Praha: Sondy s.r.o., 2007. s. 7.

Cílem bakalářské práce je popis domácího násilí a institutu vykázaní a jeho využití a významnost a četnost v praxi s uvedením praktickým postupů Policie ČR, soudů a intervenčních center, jakožto navzájem provázaných institucí při jeho řešení.

Bakalářskou práci jsem rozvrhl do tří kapitol a jednotlivých podkapitol, které jsou řazeny do osnovy podle názvů a problematiky. V prvních dvou kapitolách jde o popisnou část domácího násilí a institutu vykázaní v teoretické rovině, ve vztahu k legislativě a jednotlivými institucím zabývajících se problematikou domácího násilí a uvedením postupů při jejich řešení a třetí kapitola se zabývá samotným výzkumem směřovaným k verifikaci nebo falzifikaci stanovených hypotéz.

V první kapitole se budu zabývat popisem základních pojmů v souvislosti s domácím násilím, jeho formám, projevům, dále pak osobností agresora v rodině a rizikovým faktorům.

V druhé kapitole se budu zabývat popisem, rozdělením, funkcí a významem institutu vykázaní, dále pak jednotlivými provázanými institucemi přímo reagujícími na domácí násilí a vykázaní, kterými je Policie ČR, intervenční centra a justice, postupy při vykázaní a legislativní úpravou zákona č. 135/2006 Sb.,

Třetí kapitola bude zaměřena v empirické části na vlastní výzkum, pro který byla zvolena kvantitativní metoda, dotazník a kvalitativní metoda, analýza dokumentů a kazuistika. Obě metody pak byly směřovány k dosažení vytyčených cílů a ověření nebo vyvrácení stanovených hypotéz, na které pak navazuje analýza a prezentace výsledků a závěr je obohacen o kazuistiku.

V závěru své práce se pokusím uceleně podat informace o zjištěných poznacích získaných výzkumem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí existuje již od samého počátku civilizace a samotná lidská společnost se v různých momentech svého vývoje a na různých místech lišila v zacházení s ním a v míře jeho tolerování. Původně obecně přijímané paradigma považovalo domácí násilí za ryze soukromou záležitost, do které se nemá nikdo zvenčí vměšovat, o to méně státní instituce. V současné době je domácí násilí obecně považováno za sociálně patologický jev dnešní společnosti. Samotných definicí charakterizujících domácí násilí je bezpočet, jakožto i různých teorií, ideových přístupů a koncepcí, neboť jde o jev existující v měnících se podobách, s různou intenzitou a v různých kombinacích. S domácím násilím jde ruku v ruce institut vykázání, který je s tímto jednáním pevně a neoddělitelně svázaný.²

„Domácí násilí je však specifické tím, že se odehrává mezi blízkými lidmi, nikoli mezi lidmi cizími. Samotné postavení agresora a ohrožené osoby je natolik spjato svou vzájemnou blízkostí a závislostí citovou, ekonomickou a sociální. Domácí násilí představuje opakované a dlouhodobé týrání partnera, se kterým se dělíme o soukromí Oběť i pachatel do tohoto intimního svazku vstoupili dobrovolně a na základě svého privátního rozhodnutí. Na své soukromí mají státem garantované právo. Jenomže násilí vůči partnerovi páchané v soukromí bytu ohrožuje nejdříve důstojnost, pak zdraví a nakonec i život oběti, což už jsou hodnoty postavené do takové roviny, které je stát povinen chránit. Klíčové je tedy rozhodnutí, že domácí násilí budeme akceptovat jako legitimní důvod pro vstup státu a jeho institucí do privátní sféry rodiny. Tímto okamžitě vyvstává otázka, podle jakých pravidel bude stát „urovnávat“ soukromé vztahy, které definuje jako nežádoucí domácí násilí. Jakou podporu poskytne oběti a jaká opatření uplatní vůči pachateli? Politika státu vůči domácímu násilí musí být jasně deklarována.“³

K samotnému vymezení pojmu domácí násilí Bednářová uvádí, že „domácím násilím zpravidla označuje týrání a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými, žijícími spolu ve společném bytě nebo domě, kdy násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu. Jedná se o fyzické i slovní útoky, tělesné týrání, omezování osobní

² ZBOŘILOVÁ, K. Pracovní materiál ke školení domácího násilí. Posttraumatický intervenční tým Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy.

³ ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R. Domácí násilí-přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích. Praha: Bílý kruh bezpečí, o.s., 2002. s. 4-5.

svobody, vydírání, sexuální zneužívání, výhrůžky apod. Toto chování vyvolává trvalý strach oběti ze svého trýznitele, což umožňuje násilníkovi udržovat nad obětí neomezené mocenské postavení a donutit ji, aby se podřídila jeho vůli. Kontrolu veškerého života oběti uplatňuje násilník jako svůj samozřejmý nárok.“⁴

Jako další definici, kterou lze uvést je, že „*domácí násilí není hádkou, ve které vedou spor dvě rovnocenné strany. Domácí násilí likviduje symetrický vztah partnerů, vytváří jasné dělení rolí na kontrolující, násilnou osobu a osobu ohroženou, závislou.“⁵*

Radou Evropy bylo domácí násilí definováno jako: „*násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoli čin nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jeho/její osobnosti.“⁶*

Jako domácí násilí lze tedy označit jakékoliv jednání za „*zavřenými dveřmi*“, které cíleně směřuje k uplatnění moci nebo kontroly nad osobou, s níž je pachatel v rodinném, partnerském nebo obdobném svazku, vztahu a toto způsobuje na straně oběti tíseň nebo újmu.

V každém jednání je to vždy útok směřovaný na lidskou důstojnost. Následně pak na lidské zdraví a ve vyhocených případech na život oběti. Pro domácí násilí je zcela typické jasné rozdělení rolí, tedy asymetrické postavení oběti a násilníka, proto je nutno striktně rozlišovat partnerské či manželské rozepře, které nemění vcelku rovnoprávné postavení partnerů.⁷

Násilí není ovšem v rámci partnerského vztahu vedeno jen striktně k osobě partnera, ale i směrem k nezletilým dětem, a to jak v podobě přímých fyzických útoků, kde se dítě stává

⁴ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 6.

⁵ ČÍRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 196.

⁶ ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R. Domácí násilí-přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích. Praha: Bílý kruh bezpečí, o.s., 2002. s. 52.

⁷ PŘÍRUČKA PRO POLICII A MĚSTSKOU POLICII. Co je domácí násilí? Praha: Profem o.p.s., 2005. s. 5.

rovněž obětí nebo už jen tím, že se stává násilí svědkem a lze jej rovněž i v této pozici považovat za oběť. Takové dítě je pak ohroženo ve svém dalším vývoji.

Domácí násilí je tedy ve svém komplexu a jednotlivostech komplikovaný společenský fenomén zasahující napříč společenským spektrem, a tím pádem také do právních odvětví, zejména pak do odvětví trestního, rodinného, občanského a k uvedenému je nutně zapotřebí interdisciplinární přístup, aby tak došlo k jednoznačnému a hmatatelnému předávání a sdílení získaných a prověřených informací, postupů, metod a poznatků mezi zainteresovanými subjekty.

Na domácí násilí jako sociálně patologický jev, jakožto i na jiné problémy patologického charakteru je ve své podstatě nutno působit preventivně nebo se je snažit odstranit, což je obecným cílem sociální pedagogiky.⁸

1.1 Charakteristické průvodní znaky, formy a projevy domácího násilí

Znaky domácího násilí

Mezi charakteristické průvodní znaky domácího násilí, které jsou obecně nejčastěji zmiňované patří následující:

- a) *Opakování a dlouhodobost* - z jednoho jakéhokoliv útoku ještě nelze jednoznačně určit, zda jde o domácí násilí, avšak může to být jeho počátek. Násilné jednání probíhá tedy po delší časový interval, a to i řádu několika let. V případech dlouhodobého násilí se z něj stává jisté „*dogma, norma*“, a ohrožená i násilná osoba se tím dostávají do stále silnější vzájemné závislosti.
- b) *Eskalace, vzrůstající intenzita a četnost násilí* - toto zpravidla začíná méně závažným způsobem, a to útoky proti lidské důstojnosti, jako jsou projevy urážek, omezování, zákazy nebo izolací od sociálního okolí, které postupně přerůstají až v brutální život ohrožující útoky. Snahou násilné osoby je

⁸ MÜHLPACHR, P., VAVŘÍK, M. Sociální patologie. Brno: Institut mezioborových studií Brno. 2010. s. 5.

prostřednictvím manipulativních technik udržet svoji oběť po kontrolou a ve své moci. O pravidlech soužití násilná osoba nediskutuje, ale tyto direktivně vytváří. Z předchozích, slušně formulovaných žádostí se postupně stávají rozkazy a jejich neplnění je sankcionováno.

- c) *Jasná a neměnná role* - nezpochybnitelné, pevně určené postavení rolí na osobu násilnou a ohroženou. V žádném případě nejde v domácím násilí o střídání rolí, jako je tomu u tzv. Italské domácnosti nebo v tzv. válce Rosseových. Zde, ačkoli jde o opakované násilné jednání, které graduje, jsou jejich aktéři v rovnocenných pozicích, rolích nebo tyto střídají, mění.
- d) *Neveřejnost* - domácí násilí probíhá zpravidla za „zavřenými dveřmi“, kterými lze chápat byt, dům, chatu, stan, popř. i motorové vozidlo, tedy od vnějšího okolí zřetelně oddělený prostor, mimo dosah společenské kontroly.⁹

Mezi průvodní znak domácího násilí patří jeho **latence**, která doposud není výrazně postižena statisticky a často se zmiňuje jen okrajově. Statisticky ji lze dohledat pouze u poraden a krizových linek, na které se obracejí oběti domácího násilí a z toho lze jen suše konstatovat i bez absence selského rozumu, že k tomuto jevu dochází skutečně skrytě a bez další možnosti odhalení pachatele nebo oběti.

Formy a projevy domácího násilí

Rozlišení hlavních forem domácího násilí s následným objasněním, jak se projevují, nejčastěji jsou uváděny tyto následující:

- ***Fyzické násilí*** - je zejména patrné vizuálně, neboť zpravidla zanechává stopy v podobě podlitin, škrábanců, zlomenin, jizev od fackování, bití rukama nebo předměty, kopání, škracení, svazování, odpírání spánku nebo jídla.¹⁰

⁹ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s. 109.

¹⁰ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 7.

- **Psychické násilí** - jde souběžně s násilím fyzickým nebo zcela samostatně a často bývá předchůdcem jednání násilného, které je cílené ve snaze zlomit sebevědomí oběti a projevuje se urážkami, zastrašováním, ponižováním, sociální izolací, sledováním telefonátů apod.¹¹
- **Emocionální násilí** - je zaměřeno zejména na osoby, věci, zvířata, ke kterým má oběť emocionální vztah.
- **Ekonomické násilí** - jde o formu získání naprosté nebo většinové kontroly finančních prostředků oběti. Oběť je tak zcela závislá na násilné osobě, čímž se dostává do finanční tísně, pasti a je nucena v případě potřeby žádat partnera o peníze. Je pod naprostou kontrolou partnera a bez jeho vědomí ztrácí možnost dělat si věci samostatně a bez prostředků není schopna opustit domov nebo vyhledat pomoc. Jestliže oběť nemá žádné finanční prostředky a je zcela závislá na partnerovi, dostává se tak do sociální izolace, což je samo další formou domácího násilí.¹²
- **Sexuální násilí** - jde o formu nátlaku k sexu, sexuálním praktikám, proti vůli oběti až po znásilnění, což se děje rovněž beze svědků nebo svědků, dětí.

Izolace

K vytvoření izolace využívá agresor mnohočetných taktik, jak izolovat svoji oběť od rodiny, přátel, pomoci z vnějšího světa nebo jiných zdrojů. Agresor tím záměrně a cíleně soustřeďuje veškerou pozornost na sebe a své požadavky. Jeho snahou je vytěsnit možnosti, které by jinak mohla oběť využít k tomu, aby případně jednala proti jeho vůli. Zvláště zdrcující je pro oběť kombinace izolace s psychickým týráním, „*opakuje-li agresor neustále oběti, že je k ničemu a že si za násilí může sama, nebude mít, je-li v izolaci, nikoho, kdo by jí to vyvrátil.*“¹³ Pro takto izolovanou oběť je nejtěžší agresora opustit,

¹¹ HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím. Praha: SONDY s.r.o., 2007. s. 10.

¹² CONWAYOVÁ, H. L. Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. s. 18.

¹³ CONWAYOVÁ, H. L. Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. s. 19-20.

protože v důsledku izolace nemá žádné přátele, žádnou morální oporu nebo možnost náhradního ubytování či možnost využít existujících služeb a organizací, které by jí pomohly.

Zastrašování

Využitím různých skrytých gest dává agresor oběti najevo svoji nadvládu a gesta mu zaručují, že může ovládat oběť i na veřejnosti, aniž by to někdo jiný postřehl nebo věděl. I jemné signály, které partner vyše, je oběť schopna rozpoznat a případní přítomní lidé si toho ani nevšimnou. Může se jednat např. o demonstrativní ničení osobních věcí nebo nábytku, týrání domácího zvířete, předvádění zbraní.¹⁴

Nátlak a výhrůžky

S předchozím zastrašováním je úzce spjata užití nátlaku a výhrůžek směřujících k fyzickému násilí přímo: „*Jestli mě opustíš, najdu si tě a zabiju*“ nebo jde o výhrůžky směřující k podvolení se agresorovi: „*Jestli se se mnou rozvedeš, zabiju se.*“ Agresor může rovněž nutit oběť, aby konala něco, co je v rozporu s její vůlí, což má za následek, že se k němu ještě více připoutá z obavy před možným postihem. Samotné vědomí, že se totiž oběť podílela na věcech, které vnitřně neschvaluje, ji demoralizují a přispívají k podkopání jejího sebevědomí.¹⁵

Citové týrání

Jde o nejběžnější a nejvíce ničující aspekt domácího násilí. Často doprovází další formy týrání a prostupuje celý život oběti. Projevuje se navenek neustálou kritikou oběti, hanlivými nadávkami majícími sexuální povahu „*děvka*“, „*coura*“ aj. Rovněž zpochybňováním duševního zdraví oběti, o které tvrdí, že si samotné týrání vymýšlí, že se zbláznila. Agresor se systematicky oběť snaží vnitřně traumatizovat a přesvědčit ji, že ta násilná stránka partnerovy osobnosti je jen její pouhá představa.¹⁶

¹⁴ CONWAYOVÁ, H. L. Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. s. 21.

¹⁵ CONWAYOVÁ, H. L. Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. s. 22.

¹⁶ CONWAYOVÁ, H. L. Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. s. 23-24.

Využívání dětí

„Jednou z taktik citového týrání je využívání dětí. Agresor se například snaží zabránit tomu, aby ho oběť opustila, tvrzením, že děti budou hrozně trpět. Nebo jí tvrdí, že je špatná matka, když rozvrací rodinu. Agresor může rovněž hrozit, že dětem ublíží. Pokud dojde k odluce manželů, není neobvyklé, že se agresor snaží využít děti, aby oběť přesvědčil a přiměl k návratu.“¹⁷

Domácí násilí se často vyskytuje v několika formách současně, navíc má vzrůstající tendenci – psychické násilí se často vyhrotí v násilí fyzické.¹⁸

1.2 Charakteristika a postavení osob

Jednoznačně lze jako jednu z nejrozšířenějších forem agrese považovat domácí násilí, procházející transversálně celým spektrem populace. Na jednom pólu stojí násilník z rozvrácené rodiny, slabých sociálních poměrů, závislý na alkoholu a na druhém protipólu vysokoškolsky vzdělaný násilník, dobře postavený a materiálně zabezpečený, využívající podstatně rafinovanější formy násilí, na kterých si dává patřičně záležet, aby nebyly vidět.¹⁹

Agresor (násilná osoba)

Domácí násilí prochází celým sociodemografickým spektrem, to znamená, že není závislé na barvě pleti, vyznání, národnosti, povolání, věku, vzdělání či jiných aspektech. Proto není možno jednoznačně popsat profil, vzor a tak kategorizovat typického pachatele domácího násilí. Avšak na základě praktických zkušeností lze přece jen vyzorovat určité, častěji se opakující se osobnostní rysy. Nutno ovšem podotknout, že násilná osoba není osobou nemocnou, přestože řada násilných osob vykazuje psychopatické osobnostní rysy.²⁰

¹⁷ CONWAYOVÁ, H. L. Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. s. 25.

¹⁸ ROSA. [online]. Formy domácího násilí. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/domaci-nasilii/formy-domacihonasilii/>.

¹⁹ PŘÍRUČKA PRO POLICII A MĚSTSKOU POLICII. Co je domácí násilí? Praha: Profem o.p.s., 2005. s. 10.

²⁰ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 24.

Z uvedeného lze pouze poukázat na některé rizikové faktory a vlastnosti, které předurčují možnost agresivního a násilného jednání jedince.

Jako rizikové faktory se jeví nejčastěji přílišná dominance ve vztahu, narcistické zaměření osobnosti, nadměrná kontrola, jistá snaha o pozvolnou izolaci od sociálních vztahů, vnímání žen jako méněhodnotných bytostí nebo pohrdavý vztah k ženám, transgenerační přenos násilného chování. Kromě těchto nejčastěji se vyskytujících signálů se může dále projevit další rizikové chování, a to je přílišné nadužívání alkoholu, drogová závislost, manipulativní chování, emocionálně reaktivní typ, instrumentální typ násilníka, obdiv k moci a síle.²¹

*„Z výsledků studií však lze poznamenat, že jedním ze společných činitelů může být chování agresora (násilné osoby), které uspokojuje jeho potřeby. Řada z nich však vykazuje podobné rysy, jako např. nedostatek empatie, či takzvanou „dvojí tvář“. Navenek obvykle vystupují jako sympatičtí, velmi komunikativní lidé, vůči své partnerce jsou však násilní a bezohlední“.*²²

Oběť (ohrožená osoba)

Jak již bylo uvedeno, agresorem, tak i obětí domácího násilí se může stát kdokoliv napříč sociodemografickým spektrem populace.

„Osobnost člověka představuje individuální soubor duševních a tělesných vlastností člověka, které se utvářejí v průběhu vývoje a projevují se v sociálních vztazích. Velkou roli při formování osobnosti hraje orientační rodina, do které se dítě narodí a kde vyrůstá a vztahy mezi jejími jednotlivými členy. Chování v rodině pak zásadním způsobem ovlivňuje vývoj lidské osobnosti v celém jejím spektru. Tam, kde jsou rodinné vztahy narušené, kde dítě zažívá odmítání či týrání od svých nejbližších, nebo je svědkem násilí páchaném na

²¹ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 22-24.

²² ROUBÍČKOVÁ, M. Institut vykazání a jeho důsledky v praxi. Brno: 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Zdeňka Vaňková.

jednom z rodičů, se vytváří předpoklad pro to, že v budoucnu bude mít problémy v partnerství a nedokáže fungovat v plnohodnotném rovnoprávném vztahu.“²³

Oběť se zkušeností s citovou deprivací si často opakovaně volí nevhodné partnery, kteří vykazují opakující se vzorce chování, které zažila v dětství. Příkladně žena jako oběť, které jako dítěti chyběl prožitek rodinného přijetí, má v důsledku toho snížené sebevědomí, nevěří si, podhodnocuje se, cítí se méně inteligentní apod. Do případných vztahů vstupuje s pocitem méněcennosti a z vděku k partnerovi, který si ji všiml a vybral si ji. Pomyslné rameno vah je vzhledem k uvedenému jednostranně vychýleno, dochází k asymetrii, tedy k nerovnoměrnému rozdělení moci a tím i rolí. Oběť tedy tímto dává prostor pro manipulaci agresorem, časem se mu podřizuje, přejímá jeho názory, nejprve z vděku a lásce k partnerovi, následně jen pro umělé prodloužení jakéhosi období klidu, což se pak stává normou. Oběť si pak během soužití vytváří s agresorem emocionální vazbu a zcela se s ním identifikuje. Jako sebedestruktivní reakce v domácím násilí je obecně považováno vygradování z vnějšího pohledu zcela nelogických reakcí a chování oběti k násilníkovi, které se nazývá stockholmský syndrom. Jde ve své podstatě o dočasné projevy náklonnosti a projevení emocionální vazby mezi obětí a agresorem.²⁴

Už stará zkušenost hovoří o tom, že násilí plodí jen násilí. Ačkoli si to dospělí často neuvědomují nebo nepřipouštějí, tak násilí v rodině vnímají i děti, které jsou zpravidla svědky domácího násilí a násilí v takovém vztahu je silně ovlivňuje. Ve vztazích, kde dochází k násilí mezi partnery, jsou tak děti právě vystaveny traumatickým událostem, ať už v pozici svědka nebo jako oběti.²⁵

Děti vystavené násilí ve vlastních rodinách se pak naučí podněty z tohoto škodlivého prostředí zpracovávat jinak než jiné děti, které vystaveny násilí nebyly. Naučenou reakcí u takových dětí obojího pohlaví je pak naučená útočnost nebo naučená bezmoc. Tyto zkušenosti pak následně přenáší do dalších vztahů, kde se často a snadněji stávají v partnerském vztahu právě těmi agresory nebo oběťmi. V případě, že je agresorem osoba,

²³ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 15.

²⁴ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 17.

²⁵ HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím. Praha: Sonda s.r.o., 2007. s. 7.

ve které dítě vidí vzor, ochranu, oporu, je trauma z násilí znatelnější. Následkem jednání, v rámci kterého se dítě setkává, v násilím narušeném partnerském vztahu, se nazývá tzv. syndrom CAN (Child Abuse and Neglect), který znamená úmyslné týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte, který má závažný dopad na další vývoj dítěte, jeho život a postavení ve společnosti.²⁶

Dítě jako oběť domácího násilí je třeba vždy považovat za ohrožené dítě, kterému je ze zákona zaručeno poskytnutí sociálně-právní ochrany dětí v souladu s ust. § 6 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů.²⁷

1.3 Osobnost agresora v rodině

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole č. 1.2, že není jednoznačně možné postihnout a jednoznačně kategorizovat psychologický profil agresora domácího násilí, tak v rámci rodinného systému lze zcela spolehlivě tvrdit, že násilí je silně spjata se sociálním a psychologickým hlediskem a jeho následným přenosem při realizaci v rodině.

Za sociální hledisko lze bezesporu považovat prostředí, kulturu a společnost jako vnější podmínky, které společně spolupůsobí na vnitřní podmínky, tedy biologické činitele, zkušenosti individuální a osobnostní vlastnosti, ovlivňující vývoj a utváření psychiky člověka. Kulturní a společenské vlivy pak na jedince působí prostřednictvím rodinné výchovy. Hlavním faktorem ovlivňujícím počátek násilí je tedy prostředí, ve kterém agresor vyrůstal jako dítě. V rámci učení nápodobou a pozitivním posilováním se tak v rodině rozvíjí jeho agresivní jednání, které se následně ukotví jako normy či regulativy, tedy kulturní převzaté vzorce chování a dále jsou pak považovány jako běžný způsob chování. „*Jde o transgenerační přenos násilných vzorců chování.*“²⁸

²⁶ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s. 51.

²⁷ Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí.

²⁸ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 26.

Z pohledu psychologického pak hovoříme o chování, emocích, motivech a motivacích jako jednotě či kognitivních strategiích agresora. Samotné chování agresora je ovlivňováno motivy, které mu dodávají energii, sílu, směr a případnou délku trvání v doprovodu emocí.

Mezi uváděné dva základní násilné typy patří:

- *Emocionálně reaktivní typ*, který je velmi častý a jedná se zpravidla o osobu s nižším vzděláním, který se vyznačuje sníženou mírou volních vlastností a zvýšenou impulzivitou, Jde o člověka stále nespokojeného, konfliktního, vznětlivého, nezvladatelného a stále připraveného k agresi, který ztrácí kontrolu nad svými reakcemi a pro partnerský vztah je nepřizpůsobivý.
- *Instrumentální typ agresora* je naopak zpravidla člověk s vyšším vzděláním, který navenek před okolím působí jako laskavý, ohleduplný a milý člověk a v domácnosti pak jako tyran, despota, jednající chladně, logicky a racionálně, kde násilí užívá jako nástroj (instrument) k uspokojení svých potřeb, dosažení cílů a upevnění moci.²⁹

V současné době vystupuje rodina v běžném povědomí jako malá skupina společně žijících osob spojená pokrevními svazky a úzkými citovými vazbami. Rodina ve svém souboru zajišťuje mnoho činností, zabezpečuje své členy hmotně, pečuje o zdraví, kulturní návyky svých členů, vytváří specifické výchovné prostředí pro děti, předává jim kulturní dědictví, vzorce chování, vštěpuje jim morální postoje, ovlivňuje je, usměrňuje, podporuje a chrání je. Z hlediska průběhu socializačního procesu má zásadní význam, do jaké míry se daří rodině vypořádat s funkcemi, které má plnit.³⁰

Funkční rodina, do které se dítě narodí, má dítěti poskytovat bezpečí, jistotu, emoční podporu a rodiče, popř. osoby, které tuto roli zastávají, mají základní význam pro proces identifikace a sociálního učení a předávání základních sociálních zkušeností. Domácí násilí

²⁹ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 24.

³⁰ KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V., a kol. Člověk-prostředí-výchova. K otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido, 2001. s. 79.

je natolik propracovaným mechanismem, který zcela zásadně ovlivňuje fungování rodinného systému. Častým spouštěcím okamžikem pro eskalaci domácího násilí bývá právě v rodině narození dítěte nebo už i samotné těhotenství a dítě je tak už od narození nebo už v prenatálním stádiu vystavováno vlivům traumatizujícího násilí v rodině. Vyrůstá tak v rodině s atmosférou prosycenou strachem, bezmocí a napětím. Dítě pak nevrůstá s pocitem základní jistoty a vztah matky a dítěte je částečně ambivalentní. Role matky je pak v takovém soužití často deformována a nemůže dobře plnit svoji roli i za předpokladu, že k tomu má všechny osobnostní předpoklady. Schopnost matky „být dobrou matkou“ je snižována dlouhodobým psychickým tlakem, ponižováním, fyzickými útoky, pocity strachu a úzkostí. Tyto vlivy mají často za následek změny v chování a prožívání a osobnosti matky, které lze spatřovat v dlouhodobé emocionální frustraci, zkresleném vnímání a myšlení, v nízkém sebevědomí, ve ztrátě respektu k vlastní osobě, ve zvětšené podrážděnosti až v silně ambivalentním vztahu ke svému násilnému partnerovi.³¹

Násilná osoba je v rodině osobou, podle které je nastaven celý rodinný systém a v kombinaci skrytých i otevřených manipulací, výhrůžek a fyzického napadání funguje rodina podle jeho potřeb bez ohledu k potřebám ostatním. Otec, zpravidla násilná osoba, je pro dítě velice důležitou vztahovou osobou, při jeho vývoji nezastupitelnou, která by měla dítě ve svém vývoji posunovat kupředu, ochraňovat jej a seznamovat s širším světem a místo toho vytváří jen svět s vlastními pravidly, který se zcela zásadně liší od světa reálného a do rodiny místo toho vnáší strach a nejistotu.³²

Pro pozitivní vývoj dítěte je nutná podmínka, aby si vytvořilo silnou citovou vazbu na matku nebo osobu, která ji nahrazuje. V případě, že k tomuto nedojde nebo chybí-li konstantnost a spolehlivost citové vazby na určitou osobu a trvá-li takový stav po delší dobu, dochází pak nutně k sociální deprivaci, která má za následek poškození duševního i tělesného vývoje dítěte.³³

³¹ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 28-29.

³² BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. s. 33

³³ VÍZDAL, F., Základy psychologie. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009. s. 101

Nejčastějším psychologickým následkem týrání je pak tzv. *dezorganizovaná vazba* mezi rodičem a dítětem. Dítě primárně hledá a potřebuje ve vztahu k rodiči lásku, jistotu, podporu a bezpečí. Dítě se v přítomnosti rodiče chová chaoticky, protože rodič pro něj představuje bezpečí, jistotu, ale na druhé straně zároveň ohrožení. Bylo zjištěno, že pro tento typ společenské vazby je velmi stabilní přetrvávání až do dospělosti dítěte.³⁴

1.4 Rizikové faktory

Mezi faktory rizikovosti stojícími na počátku vývoje domácího násilí nebo jako jeho spouštěče nepadají mezi odborníky jednotnost, neboť někteří považují a spatřují rizikové faktory výhradně v psychologické stránce násilné osoby, jiní pak jako záležitost ryze sociální nebo kulturní skupiny. Co je tedy to riziko? Matějček uvádí, že riziko je něco mírnějšího a vzdálenějšího než nebezpečí. Něco, co může, ale také nemusí být uskutečněno, co může a nemusí dostat konkrétní podobu, co existuje a vnímáme jako možnost, eventualitu a to o něco v menší míře než nebezpečí. Nebezpečí se člověk může vyhnout, když má štěstí, ale riziko může a nemusí podstoupit.³⁵

Jako nejvýznamnější faktory v rovině **sociálně demografické** lze uvést:

- *Věk* - nejvíce násilných jednání v rámci rodiny, stejně jako násilných trestných činů lze zaznamenat ve věku 25-40 let
- *Pohlaví* – nejvíce skutků je obecně v rodině stejně jako násilné kriminální činnosti páčáno více muži než ženami.

Nejvýznamnější faktory v rovině **environmentální a situační**:

- *Sociální izolace* – větší pravděpodobnost násilného chování v rodině je pravděpodobnější u osob sociálně izolovaných od svých blízkých, rodin než osoby ostatní,

³⁴ MATOUŠEK, O. Rodina jako vztahová sociální síť. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 99

³⁵ MATĚJČEK, Z. Co děti nejvíce potřebují. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. s. 22

- *Stres* – jako další stresové faktory stojící v pozadí domácího násilí byly vědci identifikovány nezaměstnanost jednoho a obou partnerů, vliv nemoci nebo negativní životní událost a jiné nepříznivé okolnosti, které odstartují partnerské násilí, alkohol a drogy bývají rovněž spouštěčem u osob se sklonem k násilí,
- *Mezigenerační přenos vzorců* – názor, že ty děti, které byly v dětství týrány, zneužívány, budou v dospělém věku uplatňovat stejné vzorce chování, se opět stanou násilníky, je široce rozšířen v literatuře zabývající se problematikou týraných a zneužívaných dětí. Z dosavadních studií zkoumajících násilí mezi partnery vyplývá, že i když násilná zkušenost z vlastní orientační rodiny pozitivně koreluje s násilným chováním ke svému partnerovi, nelze tuto vnímat jako rozhodující faktor,
- *Genderová nerovnost* – čím vyšší poměr genderové nerovnosti v partnerském vztahu, tím větší možnost rizika při vzniku domácího násilí.³⁶

³⁶ FEJFAR, Z. Domáce násilie-Formy, prejavy a možnosti jeho kontroly v Českej republike. Bratislava: 2009. Diplomová práce. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra kriminalistiky. Vedoucí práce Samuel Uhrin.

2 INSTITUT VYKÁZÁNÍ

Institut vykázání, jak byl koncipován má za úkol řešit prakticky právě problémy vztahových konfliktů v souvislosti s domácím násilím, jehož funkcí je oddělit násilného partnera od ohrožené oběti, aby po činu nemohly zůstat ve společném obydlí.

Institut vykázání je tedy druh opatření, které cíleně směřuje k zajištění ochrany před domácím násilím a vytvoření podmínek ohrožené osobě k dalšímu řešení situace (poskytnutí prostoru a času, poskytnutí nebo zajištění odborného poradenství) tím, že je umožněno na určitou dobu, 10 dnů, zakázat přístup násilné osobě do společného obydlí a jeho bezprostředního okolí, jakožto i navazování kontaktů s ohroženou osobou.

Samotný pojem vykázání je uveden v zákoně o Polici České republiky č. 273/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kde je uveden v hlavě sedmé, v § 44 až § 47, nicméně není jednoznačně definován.

Definici vykázání zcela jasně vymezuje Metodická příručka č. 1/2010 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidenta České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání, která v článku 1 uvádí, že vykázání je „využití oprávnění policisty, na základě něhož je násilná osoba povinna na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, zdržet se vstupu na tato místa (teritoriální ochrana) a zdržet se styku nebo navazováním kontaktu s ohroženou osobou (personální ochrana).“³⁷

Jak tedy z textu vyplývá vykázání plní dvě základní a podstatné funkce, a to:

- *Funkci personální* – zdržet se styku nebo navazování kontaktu,
- *Funkci teritoriální* – oprávnění vykázat z bytu nebo domu a jeho bezprostředního okolí.

³⁷ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání. Čl. 1, písm. i).

Rovněž je nutné zmínit skutečnost, že institut vykázání je *opatření*, směřující k ochraně ohrožené osoby nebo osob a *oprávnění* konat takovým způsobem, jak je uvedeno v zákoně.

Jde tedy o individuální právní akt, který ve svém komplexu působí preventivně a nelze jej proto zaměňovat nebo srovnávat s trestem, v rovině trestněprávní, jak tomu občas bývá.

Využitím institutu vykázání, které při zjištění a řešení incidentu domácího násilí realizuje výhradně Policie ČR, je ohrožené osobě poskytnuta časová a prostorová dimenze v délce 10 dnů. Je to časový prostor, který by jí měl poskytnout možnost se z partnerského problému vzpamatovat a učinit v něm alespoň nejnnutnější kroky k vyřízení a zajištění (stěhování, osobních záležitostí, podání žádosti o rozvod apod.). Ohrožené osobě je bezprostředně po vykázání nabízena možnost využít odborného a poradenského servisu, který jí prvotně zajišťuje Policie ČR s dalším odkazem na poradenství intervenčních center, právní pomoc, orgány sociálně právní ochrany dětí apod.

„Policejní vykázání je tedy faktickým úkonem správního orgánu, který neočekává spoluúčast ohrožené osoby. Nevydává se na návrh oběti, ale s ohledem na její bezpečnost. Tedy i v případě, že s tímto úkonem ohrožená osoba sama nesouhlasí. Převažuje veřejný zájem na potlačování násilí, autonomie vůle je upozaděna. Společnost tímto přístupem dává najevo nesouhlas s podobným jednáním a vymezuje svůj odmítavý postoj k domácímu násilí. Policejní vykázání je tedy uchopeno jako preventivní akt, který má zajistit bezpečí ohrožené osobě a přítomným nezletilým dětem.“³⁸

V případě, že vykázaná osoba s vykázáním nesouhlasí, může přímo na místě podat námitku, kterou policista uvede do potvrzení o vykázání a bez zbytečného odkladu námitku předá na krajské ředitelství Policie ČR podle místa vykázání. Vykázaná osoba má dále ve 3 denní lhůtě od převzetí potvrzení o vykázání možnost si podat námitku proti vykázání, a to písemně na krajské ředitelství podle místa vykázání, kdy lhůta pro podání námitek počíná běžet dnem následujícím po dni převzetí potvrzení o vykázání.³⁹

³⁸ KOZLOVÁ, V., CIRBUSOVÁ, M. [online]. Domácí násilí v rodině s dítětem jako právní problém. In Sborník příspěvků z konference Dítě jako oběť rodičovského konfliktu. Jihlava: Krajský úřad Kraje Vysočina, 2013. [citace 2012-04-13]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/publication/1082364/cs>.

³⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky. Sběrka zákonů a Sběrka mezinárodních smluv. [citace 2012-04-17]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=273/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Jestliže ohrožená osoba časový úsek 10 dnů vykazání vyhodnotí jako nedostačující pro vypořádání se nastalou situací, má možnost využít prodloužení lhůty. Prodloužení lhůty lze učinit podáním návrhu na předběžné opatření ve smyslu ust. § 76b občanského soudního řádu, a to o jeden měsíc. Samotné podání návrhu musí splňovat náležitosti uvedené v § 42 odst 4, občanského soudního řádu, což je další způsob využití vykazání, ale za užití instituce soudů.

„Soudní vykazání předběžným opatřením naproti tomu očekává aktivní přístup ohrožené osoby, neboť ona jediná je aktivně legitimována k podání návrhu soudu. Pokud soud nařídí předběžné opatření, získává osoba delší čas, po který může nastalou situaci řešit (1měsíc). Předběžné opatření se v tomto případě vydává podle § 76b zák. 99/1963, občanského soudního řádu a zakazuje se jím násilné osobě zejména pobyt v místě bydliště a bezprostředním okolí, kontaktování ohrožené osoby a její pronásledování.“⁴⁰

Vykazání policejní, stejně jako vykazání soudní a jejich ukotvení do právního řádu ČR je bezesporu významným institutem v ochraně před domácím násilím. Ačkoli shodně obě vykazání směřují ke stejnému cíli, prevenci a ochraně, je zde patrná i rozdílnost. V případě policejního vykazání lze jako pozitivní hodnotit jeho přímé a rychlé využití na místě samém k okamžitému zastavení nebezpečných hrozeb nebo útoků a dále pak v možnosti jeho využití bez ohledu na autonomii vůle ohrožené osoby. Jistou omezenost lze spatřovat v konkrétní lhůtě 10 dnů a v případné možnosti jejího prodloužení. Je tato lhůta dostačující?

Vykazání soudní je daleko rozsáhlejší s možností uložení dalších povinností, které ovšem vyžaduje již aktivní přístup ohrožené osoby v případě podání návrhu na předběžné opatření, přičemž zcela ignoruje nezletilé dítě jako svědka domácího násilí v možnosti podat takový návrh také prostřednictvím orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

⁴⁰ KOZLOVÁ, V., CIRBUSOVÁ, M. [online]. Domácí násilí v rodině s dítětem jako právní problém. In Sborník příspěvků z konference Dítě jako oběť rodičovského konfliktu. Jihlava: Krajský úřad Kraje Vysočina, 2013. [citace 2012-04-13]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/publication/1082364/cs>.

2.1 Aplikace právních norem, které se vztahují k domácímu násilí

Do sedmdesátých let minulého století byl problém domácího násilí spíše vnímán jako porucha v partnerském vztahu. Trestněprávní sankcí byly řešeny pouze nejzávažnější případy spojené s těžkým ublížením na zdraví. Usuzovalo se, že domácí násilí lze odstranit cestou psychologického rozboru jednotlivých incidentů mezi oběma partnery a zejména pak odhalováním motivů oběti a útočníka.⁴¹

V České republice doposud není zákon, který by jako samostatný celek systémově a komplexně řešil a postihl otázku domácího násilí v celé jeho šíři. Jednotlivé zákony, které doposud vznikly a částečně řeší problematiku domácího násilí pouze koexistují na zákonech jiných.

Uvedené je podpořeno následujícími normami ve vztahu k domácímu násilí.

Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod

Mezi nejzákladnější normy patří bezesporu Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod, jako součást ústavního pořádku České republiky. V uvedeném pořadí jsou to zákony nejvyšší právní síly, na kterých je právní řád České republiky postaven. V Ústavě ČR již v úvodní slavnostní části, Preambuli, lze nalézt pojmy jako ochrana hodnot, lidská důstojnost, svoboda, povinnost, úcta. To nejsou jen prázdná slova, ale vyjádření postoje společnosti k těmto hodnotám.

V rámci Ústavy na tyto hodnoty odkazují články 1, článek 2 a článek 3 přímo odkazuje na Listinu základních práv a svobod, která zaručuje všem lidem bez rozdílu základní práva a svobody bez jakékoli diskriminace.⁴²

V Listině základních práv a svobod nacházíme rovněž ustanovení dotýkající se domácího násilí, zejména pak ustanovení obsažená v hlavě druhé - *lidská práva a svobody*, článek 6 hovoří o právu na život, článek 7 pak zmiňuje právo na soukromí a nedotknutelnost osoby, článek 8 pak zaručuje osobní svobodu, které může být zbaven jinak než z důvodů

⁴¹ ČÍRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 196-197.

⁴² ÚSTAVNÍ SOUD [online]. © 2012 Ústavní soud, Joštova 8, Brno, Česká republika. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/ustava-ceske-republiky/>.

a způsobem, které stanoví zákon, článek 10 uvádí právo na zachování lidské důstojnosti, cti, dobré pověsti a chránění jména.

V článku 11 se hovoří o právu vlastnit majetek. V hlavě páté – *právo na soudní a jinou ochranu, se pak v článku 37 hovoří o právu na právní pomoc před soudy a jinými orgány státní nebo veřejné správy, možnosti odepřít výpověď, článek 38 uvádí právo, aby jeho věc byla projednávána veřejně a bez průtahů a v jeho přítomnosti a článek 40 pak uvádí, že pouze a jedině soud rozhoduje a o vině a trestu. Ve spojitosti s domácím násilím lze rovněž uvést hlavu čtvrtou – *hospodářská, sociální a kulturní práva*, zejména pak čl. 32, kde je pod ochranou státu rodina, rodičovství a děti.⁴³*

V obecné rovině již tedy z uvedeného vyplývá, že stát je povinen chránit základní práva a svobody svých občanů a nesmí tolerovat, natož připustit jejich porušování.

Trestní zákoník

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.1, tak termín domácí násilí žádné odvětví práva nedefinuje a trestní právo není výjimkou. Domácí násilí neznal dnes již neplatný zákon č. 140/1961 Sb., (trestní zákon), ani zákon č. 91/2004 Sb., který s účinností k 1. červnu 2004 novelizoval zákon předchozí, avšak s touto novelizací zákonodárce rozšířil uvedený trestní zákon o skutkovou podstatu nového trestného činu, a to konkrétně ust. § 215 tr. zákona – *Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě*. Ukotvením této nové skutkové podstaty do nového trestního zákona byl krok správným směrem, neboť se týkal přímo otázky a problematiky domácího násilí. Jako další, velice cenná pro praxi a zejména pak pro oběť je významná skutečnost, že k uvedenému trestnému činu není zapotřebí souhlasu poškozeného k zahájení trestního stíhání jako u jiných trestných činů. V novém paragrafovém znění a pod jiným názvem – *Týrání osoby žijící ve společném obydlí*, převzal i nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb., účinný k 1. 1. 2010. Jestliže označíme nějaké jednání jako domácí násilí, pak se budeme zabývat trestnými činy souvisejícími s touto problematikou. Přestože pojem domácí násilí nikde v trestním zákoníku nenajdeme,

⁴³ ÚSTAVNÍ SOUD [online]. © Ústavní soud, Joštova 8, Brno, Česká republika. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/listina>.

můžeme najít shodnost všech znaků s pojmem týrání, které již trestní zákoník zná a plně nahrazuje pojem domácí násilí.⁴⁴

Trestní zákoník definuje týrání jako „*zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společném obydlí vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří.*“⁴⁵

V souvislosti s novým trestním zákoníkem lze vysledovat poupravené nebo zcela zásadní skutkové podstaty trestných činů, mezi něž lze zařadit trestný čin *Týrání svěřené osoby*, *Nebezpečné pronásledování*, *Nebezpečné vyhrožování*, neboť u všech skutkových podstat zmíněných trestných činů lze dohledat spojitost s domácím násilím.

Zákon o přestupcích

K odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Taková je definice přestupku. Společenská nebezpečnost takových skutků je nižší než nepatrná. Z hlediska správního práva nedává přestupkový zákon příliš možností k postihu domácího násilí. Nabízí pouhé dvě řešení, a to vykázání, které realizuje Policie ČR a následný postih za spáchaný přestupek podle přestupkového zákona ČNR č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterým je zpravidla přestupek proti občanskému soužití podle § 49 citovaného zákona.

Další přestupky, které lze uvést, jsou přestupky proti majetku podle § 50 a také přestupek proti veřejnému pořádku podle § 47.

V případech domácího násilí je ovšem nejběžnějším přestupek proti občanskému soužití podle ust. § 49. V případech týkajících se porušení vztahů mezi partnery nebo příslušníků rodiny jde o tzv. návrhové přestupky, které je možno projednat jen na návrh postižené osoby, případně zákonného zástupce, a to ve lhůtě do 3 měsíců od doby, kdy se o přestupku dověděl. Součástí návrhu musí být i souhlas poškozeného, kterým dává souhlas ke stíhání blízké osoby.

⁴⁴ ŠVANČARA, R. Domácí násilí de lege lata. Brno: 2012. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická.

⁴⁵ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1751.

Oběť domácího násilí je informována rovněž o skutečnosti, že nebude-li přešůpek, byť i zčásti prokázán, tak vynaložené náklady řízení jdou právě na vrub oběti.

V praxi to ovšem znamená, že ohrožená osoba, často v důsledku další hrozby od násilné osoby, prohry v případě podání návrhu nebo pro pocit, že jí to stejně nebude nikdo věřit, návrh nepodává. Domácí násilí řešené jako přešůpek má zpravidla formu psychického týrání, které se špatně dokazuje, respektive dokazování není tak důkladné jako u trestního řízení.

Zákon o rodině

Rodinné právo upravuje zákon č. 94/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje podmínky, jakým způsobem dochází ke vzniku a zániku manželství, upravuje práva a povinnosti s tím spojená, dále upravuje vztahy mezi rodiči a dětmi a jejich povinnosti, jakožto i otázku výživného nebo příkladně problematiku náhradní rodinné péče. Zákon o rodině má velmi úzkou vazbu a často odkazuje právě na zákon č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů o sociálně-právní ochraně dětí. Oba upravují důležité aspekty lidského soužití.

Domácí násilí se jednoznačně netýká jen manželských párů, ale také párů nesezdaných nebo osob žijících v registrovaném partnerství. Zákon o rodině ani jiný zákon nezná a neupravuje takové soužití a není doposud řádně ošetřeno normou. Pro takový vztah platí obecná pravidla společného soužití a případné poměry jsou upraveny pouze občanským zákoníkem. U párů v registrovaném partnerství je jejich vztah včetně práv a povinností upraven zákonem č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství.

Uvedené dva způsoby soužití zde uvádím v souvislosti s možným řešením situace v důsledku domácího násilí. Jde o rozvod manželství a výchovná opatření. V případě rozvodu manželství, jak je uvedeno v § 24 zákona o rodině, je možné takové manželství soudem na návrh jednoho z manželů rozvést v případě, že manželství je tak hluboce a trvale rozvráceno, že již nelze očekávat obnovení manželského soužití. Jde o kvalifikovaný rozvrat manželství. U manželských párů, jakožto i u párů v registrovaném partnerství, lze pak očekávat v průběhu rozvodu problém, a to při soudním rozhodnutí o svěření dítěte nebo dětí do péče jednoho z rodičů, partnerů, kteří jsou ve vztahu pachatele a oběti a cesta k dohodě je spíše nejistá.

U nesezdaných párů, kdy rozvod nepřichází do úvahy, se jeví řešení situace jako jednoduché, ale to jen do doby, kdy na řadu přichází výchovná opatření v podobě úpravy poměrů k nezletilým dětem.

Rozvodem, rozchodem se oběť od svého násilného partnera odloučí, což je dozajista krok správný směrem, ale další kroky už záleží jen na její vůli. Jedná se o celkové odpoutání od násilného partnera, a to jak po stránce citové a ekonomické, což bývá zpravidla problémová oblast pro radikální rozhodnutí. Jako další negativní a dosud nejasně vyřešenou věc lze spatřovat ve styku dítěte s násilnou osobou. Zájmy dítěte společně s možnými riziky je nutno vždy posuzovat individuálně a s náležitou pečlivostí.

Mezinárodní právo

V rámci mezinárodního práva je nutné zmínit, že se na ochraně lidských práv a svobod aktivně podílí Rada Evropy a Organizace spojených národů. Mezi stěžejní a základní dokumenty směřující k ochraně práv a svobod lze uvést Všeobecnou deklaraci lidských práv, Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a svobod a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Jako další lze zmínit Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen z roku 1980, kterou se ještě tehdejší ČSSR zavázala svým podpisem v Kodani. Dále lze uvést Úmluvu o právech dítěte a Evropskou úmluvu o výkonu práv dětí.

S ochranou práv dětí se lze seznámit také v Doporučeních Rady Evropy č. R (85) o násilí v rodině, č. R (79) 17 týkající se ochrany dětí před špatným zacházením, dále č. R (2002) 5 o ochraně žen před domácím násilím nebo č. R (2010) 1905 týkající se dětí jako svědků domácího násilí.⁴⁶

⁴⁶ ŠVANČARA, R. Domácí násilí de lege lata. Brno: 2012. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická.

2.2 Policie ČR, Intervenční centra, Občanský soudní řád

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, je systémově postaven a vzájemně provázán třemi pilíři, kterému se budu blíže věnovat až v další kapitole své práce, ale pro uvedení souvislostí s uvedenou kapitolou je nutné jej zmínit.⁴⁷

Policie ČR

Mezi první pilíř v ochraně před domácím násilím je zařazena *Policie ČR. „Úkolem Policie České republiky v případech oznámení incidentu je nejen řešení v rámci přestupkového nebo trestního řízení, ale zejména ochrana ohrožené osoby. Pozornost policisty musí být proto přednostně zaměřena na pomoc ohrožené osobě a na zastavení dalšího nebezpečného útoku.“*⁴⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky je nejvýznamnějším nástrojem k řešení domácího násilí. Pro svůj úkol byl k řešení problematiky domácího násilí uvedený zákon obohacen o tzv. *institut vykázání*. Jde oprávnění k vykázání osoby ze společného obydlí ve smyslu ust. § 44, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, směřovaného k ochraně a pomoci ohrožené osobě. *„Samotné vykázání je opatřením netrestního charakteru, které je preventivní reakcí na nebezpečné chování násilné osoby z hlediska rizika hrozby útoku. Nenahrazuje sankci za chování násilné osoby.“*⁴⁹

Policisté stále rozhodují jako správní orgán, jak tomu bylo v předchozí právní úpravě zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, kde byl institut vykázání poprvé aplikován, neboť jde o faktický úkon. Tento zákon v době své působnosti poskytoval ohrožené osobě pouze ochranu teritoriální. Policista svým oprávněním vykazuje násilnou osobu z místa a zároveň jí zakazuje vstup a další styk s ohroženou osobou, což lze vykonat i bez souhlasu ohrožené osoby, a to rovněž bez ohledu na skutečnost, zda se násilná osoba na místě incidentu nachází nebo nikoli.

⁴⁷ STŘÍLKOVÁ, M., FRYŠTK, M. Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. s. 37.

⁴⁸ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č.166/2009 o provádění vykázání Čl.2., odst. 1.

⁴⁹ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č.166/2009 o provádění vykázání Čl.2., odst. 2.

Oznamovací povinnost v případě využití institutu vykazání je uvedena v § 47 odst. 3, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky směrem k intervenčnímu centru a žije-li v domácnosti nezletilé dítě, tak směrem k orgánu sociálně-právní ochrany dětí, vše ve lhůtě do 24 hodin.⁵⁰

Intervenční centra

Druhým pilířem v ochraně před domácím násilím jsou právě *Intervenční centra*, která byla zřízena rovněž zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Intervenční centra vznikla novelizací zákona č. 108/2006 Sb., o Sociálních službách, kde je jejich činnost a právní vymezení popsáno v § 60a výše citovaného zákona. Jde o zařízení sociálních služeb, které poskytují v rámci domácího násilí další následnou pomoc navazující na činnost Policie ČR, a to obětem násilného jednání, které mohou být zasaženi traumatizujícími zážitky, důsledkem kterých se u nich může projevit psychická labilita a momentální neschopnost řešit racionálně vzniklou situaci. Jedná se zejména o odbornou pomoc v oblasti právního poradenství, psychologie, lékařství a nehmotnou pomoc při sestavování bezpečnostního plánu nebo při spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí.

U obou zmíněných pilířů je systémová provázanost. V případě využití institutu vykazání je zde povinnost o vykazání informovat právě intervenční centra ve stanovené lhůtě do 24 hodin, které následně ve zpětné vazbě ve lhůtě do 48 hodin kontaktuje ohroženou osobu a nabídne pomoc, kterou nemusí využít, neboť tato je postavena principu dobrovolnosti.

Pomoc je nabízena intervenčními centry ve formě:

- Ambulantní – tedy přímo v sídle intervenčního centra.
- Pobytové – jde o poskytnutí ubytování, popřípadě stravy dle možností každého intervenčního centra
- Terénní – jedná se o poskytnutí služeb mimo sídlo intervenčních center, a to pouze v opodstatněných případech

⁵⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPULIKY. [online]. © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv. [citace 2012-04-17]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=273/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Činnost intervenčních center, respektive jejich služby jsou poskytovány bezúplatně. Pomoc intervenčních center je věnována zejména ohroženým osobám v době akutní krize, kdy je cílem vrátit osoby zpět do běžného způsobu života, aby při řešení svých vlastních problémů převzali vlastní odpovědnost. Významnost druhého pilíře lze spatřovat v dobře cílené pomoci ohrožené osobě bezprostředně po vykazání a během něj, za využití odborných znalostí profesionálních pracovníků, aby osoba sama učinila důležité rozhodnutí se snahou řešit vzniklou situaci a nevznikla tak případná závislost na poskytovaných službách.

Občanský soudní řád

Justice je pak posledním pilířem v celém provázaném systému, která zajišťuje v oblasti ochrany před domácím násilím soudního ochranu ohrožené osobě. Opět zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím přinesl změnu v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, který novelizoval v hlavě druhé *ust. § 76b, uložení předběžného opatření ve věcech domácího násilí* a rovněž *ust. § 273b, výkon rozhodnutí o vykazání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným*.

Cílem úpravy je tedy snaha státu řešit domácí násilí, chránit její oběti a zamezit pokračování v násilí prostřednictvím jeho krátkodobého vykazání ze společného obydlí.

Soud tedy rozhoduje v případě podání návrhu na vydání předběžného opatření ve smyslu *ust. § 76b* zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Soudy rovněž rozhodují ve věcech opatrovnictví, výživného, omezení možnosti užívat některé věci a rovněž v trestněprávních věcech.

Vykazání ze strany Policie ČR není důvodem k nevyužití možnosti podání návrhu na předběžné opatření u soudu. Takové vykazání mu může, ale nemusí předcházet. Navrhovatel buď sám, nebo prostřednictvím zainteresovaných organizací, může podat návrh na předběžné opatření, a to z důvodu zajištění bezpečnosti před možnou další hrozbou ohrožení důstojnosti, svobody, zdraví nebo života navrhovatele. O předběžném opatření soud rozhoduje nejpozději do 48 hodin od podání návrhu, bez slyšení účastníků a rozhodnutí soudu vychází jen z listinných důkazů.⁵¹

⁵¹ ČUHELOVÁ, K. [online]. © 1996-2013 *Economia*, a.s., *Hospodářské Noviny IHNED* ISSN 1213 – 7693. *Předběžné opatření ve věcech domácího násilí*. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-33542030-predbezne-opatreni-ve-vecech-domaciho-nasili>.

Podáním návrhu na předběžné opatření dle ust. § 76b, občanského soudního řádu se navrhovatel může domoci, aby byla násilné osobě uložena povinnost: zdržet se setkávání s navrhovatelem, opustit společné obydlí, nevstupovat do bezprostředního okolí. Termín „*bezprostřední okolí*“ pak lze ještě konkretizovat přímo v rozhodnutí.

Z demonstrativního výčtu uvedených povinností, které soud může vyslovit, lze opět dovést vazbu na „*společné obydlí*,“ potažmo skutečnosti směřující přímo k ochraně před domácím násilím.

Lhůta trvání předběžného opatření je jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Předcházela-li předběžnému opatření soudu 10 denní lhůta vykazání ve smyslu zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, tak lhůta předběžného opatření v délce jednoho měsíce počíná až dnem následujícím po dni, kdy skočila lhůta 10 denní vykazání policejního. Tuto lhůtu však lze na opětovný návrh na základě vyličení rozhodných skutečností odůvodňujících prodloužení doby prodloužit, a to až na dobu 1 roku.

K tomuto prodloužení předběžného opatření je ovšem zapotřebí, aby tatáž osoba podala *návrh soudu ve věci samé*. Soudní praxe se ovšem s tímto neurčitým pojmem doposud nevypořádala jednotně a tímto právní jistotě nepřidává, neboť některé soudy považují za *věc samou* jakékoli občanskoprávní opatření, jiné soudy pod tento pojem nezahrnují ani rozvodové řízení.⁵²

Po provedeném nařízení předběžného opatření má též soud za povinnost jej vykonat a zajistí jeho neodkladné vykonání tohoto rozhodnutí. Samotný výkon rozhodnutí provede soud tak, že zajistí v součinnosti s příslušnými státními orgány vykazání povinného, kterému odebere klíče od společného obydlí, které má povinná osoba v držení a popřípadě mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji kontaktovat. Povinný je taková osoba, které na základě okolností, v tomto případě v souvislosti s rozhodnutím soudu, vzniká povinnost v souladu se zákonem. Má tedy povinnost něco konat nebo se něčeho zdržet. Soud rovněž umožní povinnému, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vzal ze společného obydlí své osobní cennosti a dokumenty, jakožto i věci sloužící jeho osobní

⁵² KOZLOVÁ, V., CIRBUSOVÁ, M. [online]. Domácí násilí v rodině s dítětem jako právní problém. In Sborník příspěvků z konference Dítě jako oběť rodičovského konfliktu. Jihlava: Krajský úřad Kraje Vysočina, 2013. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/publication/1082364/cs>

potřebě. Během trvání lhůty předběžného opatření mu pak soud umožní si vyzvednout věci sloužící k jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání. V případě, kdy povinný není při výkonu rozhodnutí přítomen, soud mu na jeho žádost poskytne příležitost, aby si věci vyzvedl.⁵³

V případě nedodržení, porušení povinností stanovených v rozhodnutí soudem, může soud vydat opětovné rozhodnutí. Pokud i přes uvedené skutečnosti bude i nadále docházet k porušení povinností může soud uložit povinnému pokutu až do výše 100.000,- Kč, a to i opakovaně.⁵⁴ Pakliže bude docházet k porušení povinnosti i nadále takovým způsobem, jak má na mysli trestní zákoník, lze pak povinného stíhat v trestním řízení pro přečin *maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ust. § 337 odst. 2 tr. zákoníku*.

Institut vykázání, který využívají orgány činné v trestním řízení, ve vztahu k soudnímu vykázání předběžným opatřením podle občanského soudního řádu lze dovodit, že sledují stejný cíl, a to ochranu a pomoc ohroženým osobám v oblasti ochrany před domácím násilím. V průběhu praxe se jeví tento institut jako významný preventivní a ochranný prvek, který obohatil právní řád České republiky.

2.3 Postupy při vykázání a diagnostika SARA DN

Policie ČR je jedena z nejdůležitějších složek v rámci využití institutu vykázání, jejímž úkolem v oblasti před domácím násilím je zajistit ochranu a bezpečí ohrožené osoby a zastavit násilí. V souvislosti s problematikou domácího násilí bylo v rámci rezortu Policie České republiky a rezortu Ministerstva vnitra, odboru bezpečnostní politiky vypracováno postupně několik závazných pokynů, metodik a stanovisek.

Každý policista je vždy povinen přijmout oznámení a každé takové oznámení prověřit. Oznámení lze učinit telefonicky přímo na konkrétní služebnu nebo na linku 158, písemně, tedy v písemné formě nebo prostřednictvím telekomunikačních prostředků na dálku.

V době oznámení incidentu se policista snaží získat co možná nejvíce informací k oznámené události pro vytvoření představy, co se vlastně děje nebo co se už stalo. Jde

⁵³ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. [online]. "Copyright Bílý kruh bezpečí, o.s." Domácí násilí. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>.

⁵⁴ BUSSINES CENTER.CZ. [online]. © 1998-2013 HAVIT, s.r.o. Občanský soudní řád. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/cast6h1.aspx>.

zejména o skutečnosti, zda již s osobou byl v minulosti řešen incident nebo vykázání, zda v obydlí žijí rovněž nezletilé děti, případně jejich počet, zda je držitelem střelných zbraní, zda jde o osobu s násilnou trestnou minulostí, zda se jedná o osobu agresivní, zda byla na místě jiná složka integrovaného záchranného systému (lékařská služba, hasiči) a další relevantní informace.

V době příjezdu na místo by měl policista vědět, kdo incident oznámil, popřípadě v jakém místě se dům či byt nachází, možné přístupové cesty apod. Během celého zásahu na místě by měl policista vystupovat jako profesionál a zůstat nestranný. Po příjezdu na místo je jako první krok zasahujících policistů zajištění bezpečnosti všech zúčastněných a oddělení ohrožené osoby od násilné s využitím příkladně jiných místností bytu nebo domu a vést další komunikaci odděleně, zajistit bezpečí dětí a následně vyhodnotit, zda se jedná o domácí násilí a zda jsou splněny podmínky pro vykázání dle ust. § 44 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

„Neustále pozorovat chování účastníků. Policistu by mohla zradit nepozornost, předchozí zkušenosti, které mohou buď chybět, nebo naopak vést k případnému zevšeobecnění, předsudky a dále psychické manipulace nebo neadekvátní chování účastníků incidentu. Často se stává, že ohrožená osoba vystupuje nedůvěřivě až agresivně a naopak násilná osoba dává najevo klid, ovládá se a je připravená. Násilí pachatele se může vystupňovat při příjezdu policie, v tu chvíli totiž ztrácí kontrolu nad ohroženou osobou. Násilná osoba může kontrolovat ohroženou osobu i prostřednictvím gest nebo řeči těla, a tak může ovlivňovat její komunikaci s policisty. Ohrožená osoba se v přítomnosti násilné osoby zpravidla bojí mluvit s policií, protože jí hrozí pozdější odplata.“⁵⁵

Jako druhý krok je provedení vytěžení oddělených osob, kdy o ohrožené osoby je využito metodické pomůcky **SARA DN**.

⁵⁵ FEJFAR, Z. Domáce násilie-Formy, prejavy a možnosti jeho kontroly v Českej republike. Bratislava: 2009. Diplomová práce. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra kriminalistiky. Vedoucí práce Samuel Uhrin.

Diagnostická pomůcka SARA DN (Spoustal Assault Risk Assessment), která vznikla v Kanadě je nejen pomůckou policistů, ale i pracovníků sociálních služeb v jiných zemích. Původně byla transformována pro použití policistů ve Švédsku. V České republice tuto metodu zavedl Bílý Kruh Bezpečí, o.s., v rámci projektu „Hráz“.

Metodická pomůcka SARA DN obsahuje 15 strukturovaných otázek na rizikové faktory, kde prvních 5 otázek je směřováno k odhalení rizikových faktorů u násilné osoby v rámci vztahu. Následných 5 otázek u násilné osoby umožňuje odhalit rizika ke sklonům k násilí v obecné rovině a posledních 5 otázek odhaluje rizika zranitelnosti ohrožené osoby.

Proškolený uživatel metody SARA DN dokáže z aktuální situace odhadnout a vyhodnotit závažnost hrozby a přijmout adekvátní opatření k potlačení rizika situace. K využití metody SARA DN je ovšem nutné mít dostatečné množství vstupních informací, aby v rukou odborníků plnila účel. Metoda SARA DN přispívá k lepší mezioborové komunikaci a výrazně zvyšuje jednotnost rozhodování, jakožto přispívá k určení strategie řízení rizika.

Po vyhodnocení míry rizika podle metody SARA DN nastupuje další důležitý krok, a to konzultace jednotlivých výpovědí se zaměřením na případné rozpory ve výpovědích a následné vyhodnocení situace a v případě pochybností vždy ve prospěch ochrany ohrožených osob.

K samotnému postupu při vykázání a provádění úkonů při vykázání je policista vždy povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, kterou ovšem nesmí být jiný policista. Pakliže by zajištění nezúčastněné osoby trvalo příliš dlouho nebo by hrozilo nebezpečí z prodlení, zejména pak v případě, pokud by během zajišťování takové osoby hrozila eskalace konfliktu, tato povinnost nemusí být splněna. Samotné vykázání policista sdělí ústně násilné i ohrožené osobě a oba je poučí o jejich právech a povinnostech, přitom vyhotoví potvrzení o vykázání s poučením a každému z nich oproti podpisu předá jeden výtisk. Vykázanou osobu zároveň poučí o tom, že kopii úředního záznamu o vykázání si může převzít na příslušném útvaru policie. Před využitím institutu vykázání rovněž poučí vykázanou osobu o tom, že využívá svého zákonného oprávnění ji vykázat ze společného

obydlí a jeho bezprostředního okolí, které jí jasně vymezi s přihlédnutím k potřebě ochrany ohrožené osoby, dále pak o jeho povinnostech a právech a o délce vykázaní v trvání 10 dnů bez ohledu na vůli ohrožené osoby.

V případě, že osoba odmítne potvrzení o vykázaní nebo poučení podepsat nebo převzít, policista tuto skutečnost poznamená do potvrzení o vykázaní. V rámci svého oprávnění vyzve policista vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které má v držení, a zároveň ji poučí o následcích v případě neuposlechnutí výzvy k vydání těchto klíčů. Vydání klíčů rovněž policista poznamená do potvrzení o vykázaní. Rovněž tam zaznamená důvody v případě, že klíče odmítá vydat.

Běh desetidenní lhůty začíná dnem následujícím po dni, v němž došlo k vykázaní, a končí ve 24:00 hodin desátého dne za předpokladu, že nedošlo k prodloužení vykázaní na základě návrhu ohrožené osoby na vydání předběžného opatření, popř. vydáním tohoto předběžného opatření. Dobu vykázaní nelze ani se souhlasem ohrožené osoby zkrátit.

Před opuštěním prostoru vymezeným policistou v potvrzení o vykázaní si vykázaná osoba může z tohoto prostoru vzít své věci sloužící osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a poté musí tento prostor neprodleně opustit. V případě, že vykázaná osoba odmítne prostor, na který se vykázaní vztahuje opustit, je policista oprávněn použit, po předchozí marné výzvě, všech oprávnění a zákonných prostředků za účelem prosazení vykázaní.⁵⁶

Rovněž lze zmínit postup při vykázaní mimo společné obydlí, kde dojde k násilnému jednání a jsou zde jinak podmínky pro vykázaní, a to například v hotelu, chatě apod., vykáže policista násilnou osobu pouze ze společného obydlí a nikoli z prostoru, ve kterém se tyto osoby nacházejí pouze přechodně, např. hotelový pokoj.

V případě, kdy je osobou násilnou mladistvý, popřípadě osoba mladší 15 let a jsou dány podmínky pro vykázaní, je na místě, aby policie vyrozuměla orgán sociálně-právní

⁵⁶ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní.

ochrany dítěte, který bude postupovat analogicky ve smyslu ust podle § 16 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Zde je nutno opětovně zdůraznit, že institut vykázání je určen k preventivní ochraně ohrožených osob před násilným jednáním ze strany násilných osob. Na druhé straně však bude vše v tom kterém případě záviset na individuálním posouzení okolností, zda je osoba mladistvá nebo dokonce mladší 15 let natolik nebezpečná a nezvladatelná například pro její rodiče, že hrozí opakovaný útok z jejich strany. Za předpokladu, že se takové osoby budou i nadále dopouštět násilného jednání nebo i intenzivnějšího a osoby žijící s ním ve společném obydlí, např. rodiče, nejsou schopni takové jejich jednání usměrnit, není rozhodnutí o vykázání vyloučeno. Ze zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, nevyplývá omezení či rozlišování subjektů z hlediska dosažení určité věkové hranice věku, jako je tomu například u zákona ČNR č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, či trestním zákoně. Vykázání, které je policií vedeno, je však ukotveno v režimu správního řádu, a mladistvý, stejně jako dítě mladší 15 let věku nemá procesní způsobilost, tedy nemůže v řízení samo za sebe činit procesní úkony. Proto je třeba nejprve ustanovit opatrovníka, kterým však nebude moci být rodič, proti kterému násilí směřuje, ale bude vhodné jím ustanovit orgán sociálně-právní ochrany dětí, který plní dosahovou povinnost, a z důvodu garance práv nezletilého. U mladistvého, který byl vykázán, je nezbytné postupovat v součinnosti s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, který zajistí umístění mladistvého v diagnostickém ústavu na základě návrhu na vydání předběžného opatření podle § 76b, občanského soudního řádu.⁵⁷

Policista po vykázání ohrožení osobě předá informace o institucích, které poskytují pomoc obětem domácího násilí, včetně příslušného intervenčního centra, a to i přesto, že k vykázání nedošlo. Vykázané osobě rovněž bez zbytečného odkladu poskytne informace o možnostech jejího ubytování, které předá vyhotovený seznam ubytovacích zařízení v místě bydliště a nejbližším okolí.

Pokud došlo v průběhu vykázání k jakékoli změně, např. k prodloužení 10 denní lhůty v důsledku podání návrhu na předběžné opatření, musí ten, kdo změnu provedl, zajistit, aby byla neprodleně informována jak ohrožená, tak i vykázaná osoba, příslušný soud, který

⁵⁷ Ministerstvo vnitra. Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu Policie ČR při aplikaci institutu vykázání v některých specifických případech. Praha: 2006.

bude rozhodovat v případě podání návrhu na předběžné opatření, příslušná intervenční centra a pokud žily ve společné domácnosti i děti, tak i orgán sociálně-právní ochrany dětí a policista, který vykazání zpracovává.

Ze strany Policie ČR je pak prováděna kontrolní činnost vyplývající z vykazání, kterou provede policista ve lhůtě 3 dnů od vykazání, který osobu vykázal, zda dodržuje povinnosti vyplývající z vykazání. V případě, že tuto kontrolu uvedený policista nemůže provést, pověří služební funkcionář k provedení kontroly policistu jiného. Jde o fyzickou kontrolu. Ke kontrole lze využít i výpověď ohrožené osoby, popř. i jiných osob nebo informací z intervenčního centra. O kontrole policista vyrozumí ohroženou osobu, kterou požádá o součinnost při vstupu do společného obydlí. Pokud odmítne policistu vpustit do společného obydlí, nemůže být k tomuto nucena.

Zjistí-li policista, že se vykázaná osoba nachází v prostoru, na který se vykazání vztahuje, je policista oprávněn použit, po předchozí marné výzvě, všech oprávnění a zákonných prostředků za účelem prosazení vykazání. V případě, že se policista dozví o neuposlechnutí uloženého vykazání ze strany vykázané osoby, dá podnět k zahájení přestupkového řízení nebo s ohledem na závažnost či opakovatelnost jednání podnět k zahájení trestního řízení. O výsledcích kontroly k dodržování povinností vyplývajících z vykazání sepíše policista úřední záznam.⁵⁸

2.4 Zákon č. 135/2006 Sb.

Násilí bylo obecně v české legislativě upravováno od počátku, ale problematika domácího násilí se zde nikde nevyskytovala. O jeho nutnosti a prosazení v zákoně se snažily různé neziskové organizace, které v roce 2003 vyhlásily kampaň proti domácímu násilí, jejíž cílem bylo zvýšit povědomí a informovanost o domácím násilí a posílit vědomí o jeho nepřijatelnosti. S novelou trestního zákona v roce 2004 byl zaveden zcela nový paragraf, který zaručoval speciální ochranu osob v pachatelově péči nebo výchově. Jednalo se o § 215a – týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. V souvislosti s tímto novým paragrafem byl vypracován a vydán téhož roku Metodický pokyn Úřadu služby

⁵⁸ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání.

kriminální policie a vyšetřování PP ČR, který upravoval postup Policie ČR při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí.

O dva roky později, v roce 2006, došlo k významnému kroku, neboť Parlament České republiky schválil zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, který nabyl účinnosti 1. ledna 2007 a tento se dá považovat za průlomový. Vzorem mu byl rakouský model, který byl již 10 let účinný a ověřený praxí. V případě rakouského zákona šlo o (Bundesgesetz zum Schutz vor Gewalt i der Familie) „spolkový zákon na ochranu před domácím násilím“.

Samotný zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, vyvolal nutné změny následujících zákonů:

- *zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, do kterého byl implementován institut vykázání, který byl následně přenesen i do novelizovaného zákona o policii České republiky č. 273/2008 Sb., s účinností o1.1.2009,*
- *zákona č. 99/1963Sb., občanský soudní řád, který svým způsobem navazuje na policejní vykázání a do tohoto zákona ustanovil soudní vykázání v podobě předběžného soudního opatření,*
- *zákona č. 140/1961 Sb. trestní zákon, kde byl rozšířen o skutkovou podstatu § 215a týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě*
- *zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení*
- *zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, kde došlo k malé úpravě v souvislosti se vznikem intervenčních center.*

S přijetím zákona č. 135/2006 Sb., došlo k systémovému provázání všech tří uváděných pilířů.⁵⁹

⁵⁹ CONWAYOVÁ, H. L. Domáci násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. s. 77-80.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 EMPIRICKÁ ČÁST

3.1 Cíle výzkumu, metody a stanovení hypotéz

Cílem práce je zjistit, jaké je povědomí a jak je vnímán institut vykázání v souvislosti s domácím násilím, jakožto i četnost jeho využití v praxi a dále pak ověřit, jaká je informovanost k řešení domácího násilí.

Na základě uvedeného jsem si stanovil následující cíle výzkumu:

1. Zjistit, zda policisté vědí, co je institut vykázání a jak tento vnímají při využívání v praxi.
2. Zjistit skutečnou četnost provedených vykázání policisty v praxi ve vztahu k celkovému počtu evidovaných případů domácího násilí.
3. Ověřit míru dostatečné informovanosti policistů k praktickému řešení případů domácího násilí.

Při zpracování bakalářské práce jsem zvolil metodu kvantitativního a kvalitativního výzkumu.

Jako kvalitativní metodu jsem použil případové kazuistiky. Jde o metodu, která sleduje zvolený problém v určitém čase, a přestože tato metoda nesleduje testování hypotéz, je v celém komplexu výzkumu významná z hlediska vytvoření představy o zkoumaném problému a jeho pochopení a uvedení do kontextu. Dále byla využita metoda analýzy dokumentů, a to konkrétně spisových materiálů se znaky domácího násilí, ze kterých byla získána data, která byla následně využita k ověření validity vyslovených hypotéz.

Jako další, kvantitativní metodu sběru dat výzkumu jsem pro menší organizační a časovou náročnost s možností oslovení většího počtu respondentů zvolil dotazník. Jednotlivé položky dotazníku byly sestaveny srozumitelně a jasně. Jako typ položek byl zvolen uzavřený typ (strukturované položky) a polo uzavřený v celkovém počtu 16 položek.

Jednotlivé položky jsem pak sestavil tak, aby sledovaly možnost získání optimálních informací k ověření stanovených hypotéz.

Samotný dotazník je rozložen do 3 částí, kde jsem se v úvodní části recipientům představil, sdělil jim skutečnosti, k jakému účelu budou data využita, způsobu vyplňování a rovněž byli informováni o anonymitě dotazníku. Na konci úvodní části dotazníku byli upozorněni na otázku č. 13, kterou sice vyplní, ale v případě negativní odpovědi ať zbylé položky nevyplňují.

Ve druhé části dotazníku byly obsaženy položky identifikující charakteristiky demografické a faktografické – pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání, délka praxe u Policie ČR a konkrétní útvar, kde pracuje, a pak následovaly otázky ke zkoumané problematice.

Ve třetí části bylo respondentům poděkováno za objektivní zpracování a jejich čas.

Po vypracování dotazníku byla provedena pilotní studie, zaměřená na pochopení a jednoznačnost jednotlivých položek dotazníku pro možné zkreslení konečných výsledků výzkumu. V rámci před výzkumu bylo osloveno 5 respondentů, kteří po vyplnění dotazníku konstatovali, že dotazník je zcela jasný a srozumitelný. Po jeho schválení byl dotazník předložen náměstkovi pro vnější službu pořádkové policie obvodního ředitelství Praha III, který souhlasil s využitím dotazníkové metody v rámci Policie ČR a tyto následně rozeslal k vypracování dalším policejním útvarům.

Celkem bylo rozesláno 110 dotazníků a vyplněných k vyhodnocení vráceno 101, tedy 92% návratnost. Spolupráce s respondenty byla hodnocena jako velmi dobrá.

K dosažení cílů své práce jsem si zvolil za využití uvedených metod následující hypotézy:

Hypotéza č. 1- *Předpokládám, že více jak 50% policistů se již během své praxe setkalo s případy domácího násilí.*

Hypotéza č. 2 – *Institut vykázaní je policisty využíván v méně než jedné polovině zjištěných a řešených případů domácího násilí.*

Hypotéza č. 3 – *Předpokládám, že více než 50% policistů má dostatek informací k praktickému řešení případů domácího násilí.*

3.2 Výběr respondentů

K dosažení cílů výzkumu a vzhledem k dané problematice jsem postupoval tak, aby byli zvoleni právě jako respondenti policisté ze základních útvarů (*MOP - místní oddělení policie, PMJ - pohotovostní motorizované jednotky a SKPV - služby kriminální policie a vyšetřování, konkrétně pracovníci stálých výjezdových skupin*), neboť tito se právě v drtivé většině setkávají s domácím násilím a přímo využívají institutu vykázaní.

Jako cílovou skupinou respondentů byli zvoleni policisté, právě pro blízký vztah k popisované problematice, s místem působení výlučně v hlavním městě Praze, bez ohledu na věk, délku praxe nebo dosažené vzdělání. Výzkumu se zúčastnilo celkem 101 respondentů.

3.3 Vlastní výzkum

V rámci výzkumu směřovaného k dosažení vytyčeným cílů jsem vyhodnotil dotazník a získaná data graficky znázornil včetně popisu. Dále jsem ve spolupráci s odborem služby pořádkové policie krajského ředitelství Praha (OSPP) prostudoval všechny dostupné spisové materiály v elektronické podobě v systému elektronického trestního řízení (E.T.Ř.) se znaky domácího násilí, evidovaných na celém území hl. m. Prahy. Jednalo se o spisové materiály za rozhodné období let 2010 až 2012, kde jsem sledoval celkový počet evidovaných oznámení k jednání se znaky domácího násilí. Z tohoto jsem pak vysledoval jednotlivá vykázaní, a to i opakovaná včetně podaných námitek v souvislosti s vykázaním, jednotlivá vykázaní jsem dále rozlišoval v rámci hlavního města Prahy, potom v rámci obvodního ředitelství Praha III, (které je složeno ze 3 městských obvodů, a to Prahy 3, Prahy 8 a Prahy 9) a v pak v rámci služebního obvodu Prahy 8, místa svého služebního zařazení. Rovněž jsem pak sledoval celkový počet prověřených a evidovaných skutků se

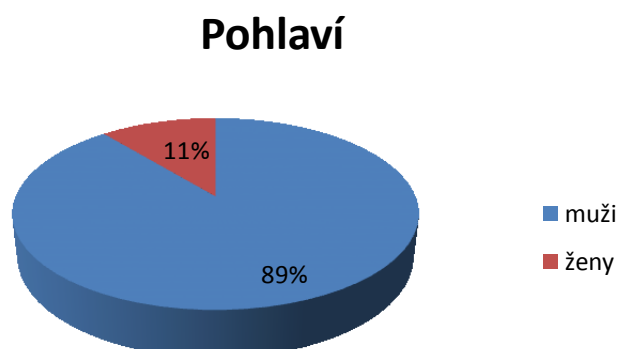
znaky domácího násilí, ve kterých bylo následně vedeno trestní řízení nebo přestupkové řízení a celkový počet ohrožených osob.

S využitím kvantitativních metod jsem získaná data ze spisových materiálů, jakožto i data získaná vyhodnocením dotazníků následně zpracoval, vyhodnotil statisticky a vyjádřil v procentech a takové pak prezentoval jako výsledky výzkumu v grafické formě s popisem, a to v pořadí otázek uvedených v dotazníku a další.

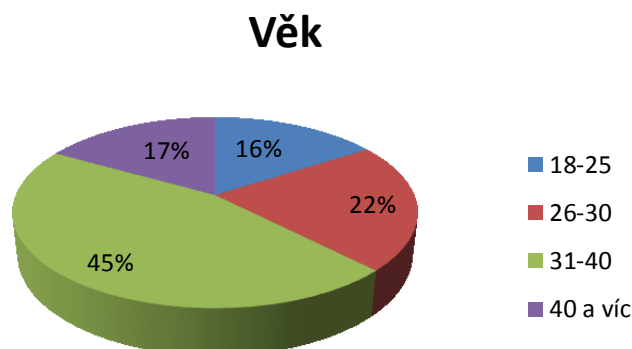
3.4 Prezentace výsledků a analýza

Otázka č. 1 – Pohlaví

Graf č. 1

Z celkového počtu 101 respondentů obou pohlaví se na dotazníku podílelo 90 mužů (89%) a 11 žen (11%).

Otázka č. 2 – Věk**Graf č. 2**

Z celkového počtu 101 respondentů se nejvíce prezentovala skupina ve věku 31-40 let, v počtu 46 (45%), za ní následovala skupina ve věku 26-30 let v počtu 22 respondentů (22%), dále skupina ve věku 40 let a víc v počtu 17 respondentů (17%) a poslední nejméně zastoupenou skupinou byla ve věku 18-25 let v počtu 16 respondentů (17%).

Otázka č. 3 – Nejvyšší dosažení vzdělání**Graf č. 3**

K otázce č. 3 bylo vzdělání rozděleno do tří kategorií:

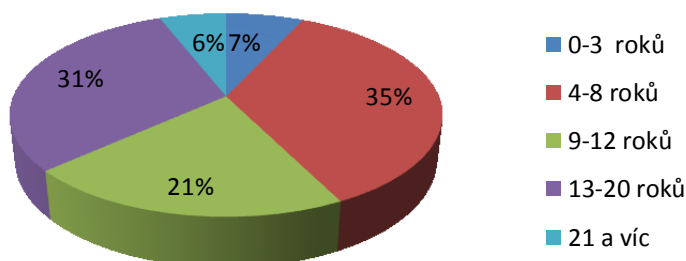
- Středoškolské (nejnižší možné vzdělání pro přijetí do služebního poměru příslušníka PČR)
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

Nejpočetnější skupinou respondentů v počtu 70 (69%) je skupina se středoškolským vzděláním následovaná skupinou vysokoškoláků v počtu 25 (25%) a nejméně zastoupenou skupinou v počtu 6 jsou policisté s vyšším odborným vzděláním (6%). Středoškolsky vzdělaných mužů je 61 (67%), žen 9 (82%). Vysokoškolsky vzdělaných mužů je 24 (96%), žen 1 (4%), mužů s vyšším odborným vzděláním je 5 (83%), žen 1 (17%).

Otázka č. 4 – Délka praxe u Policie ČR

Graf č. 4

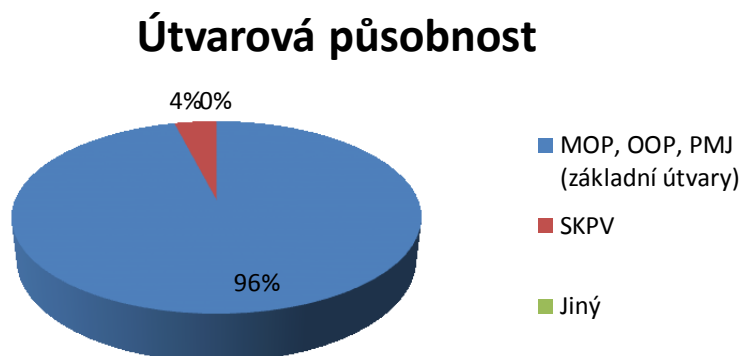
Délka praxe u Policie ČR

Z celkového počtu respondentů je nejčetnější zastoupení policistů 36 (35%) ve skupině s délkou praxe 4-8 roků, pak následuje skupina s délkou praxe 13-20 roků v počtu 31 (31%), za ní potom skupina policistů s délkou praxe 0-3 roků v počtu 7 (7%) a nejmenší zastoupení je pak ve skupině s délkou praxe 21 a víc roků v počtu 6 (6%).

Otázka č. 5 – Útvar, na kterém pracujete

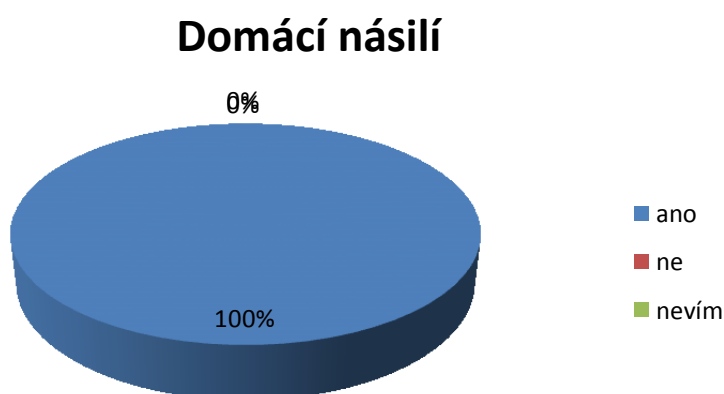
Graf č. 5

Nejpočetněji zastoupenou skupinou respondentů 97 (96%) jsou policisté sloužící na základních útvarech, další skupina respondentů 4 (4%), jsou policisté sloužící na útvarech služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV) a ve skupině jiné pak nebyl zaznamenán žádný respondent (0%).

Otázka č. 6 – Víte, co je domácí násilí?

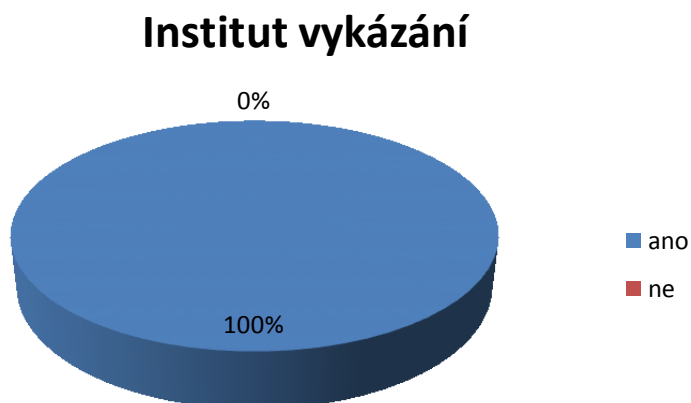
Graf č. 6

Na otázku č. 6, zda ví, co je domácí násilí, odpovědělo shodně všech 101 (100%) respondentů.

Otázka č. 7 – Víte, co je institut vykázání?

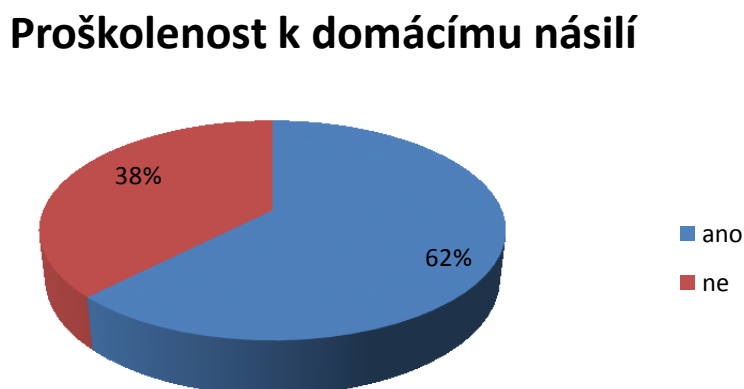
Graf č. 7

K otázce č. 7 rovněž všichni respondenti 101 (100%) shodně uvedli, že ví, co je institut vykázání.

Otázka č. 8 – Prošel(a) jste školením(i) k problematice domácího násilí?

Graf č. 8

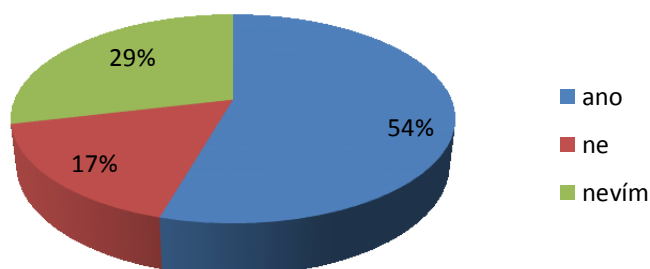

Na otázku č. 8 odpovědělo 63 (62%) respondentů, že prošlo školením k problematice domácího násilí a 38 (38%) respondentů žádným školením neprošlo.

Otázka č. 9 – *Bylo(a) školení zcela dostačující pro další využití v praxi?*

Graf č. 9

Významnost školení pro praxi

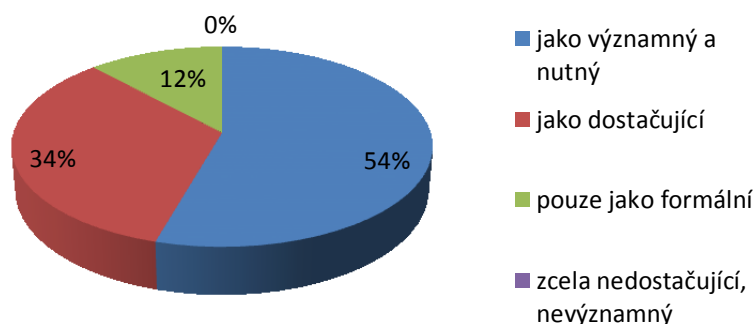

Z celkového počtu respondentů jich 55 (54%) uvedlo, že školení bylo dostačující pro další využití v praxi. S tímto tvrzením se neztotožnilo celkem 17 (17%) respondentů a k položce, že neví, se vyjádřilo 29 (29%) respondentů. Z 63 (100%) respondentů, kteří prošli školením jej 52 (83%) považuje za dostačující pro praktické využití.

Otázka č. 10 – *Jak vnímáte významnost institutu vykázání při jeho realizaci v praxi?*

Graf č. 10

Významnost institutu vykázání

Nejpočetnější skupina respondentů 55 (54%) vnímá pro praxi vykázání jako významné, jako dostačující jej vnímá 34 (34%) respondentů a pouze jako formální jej vnímá 12 (12%)

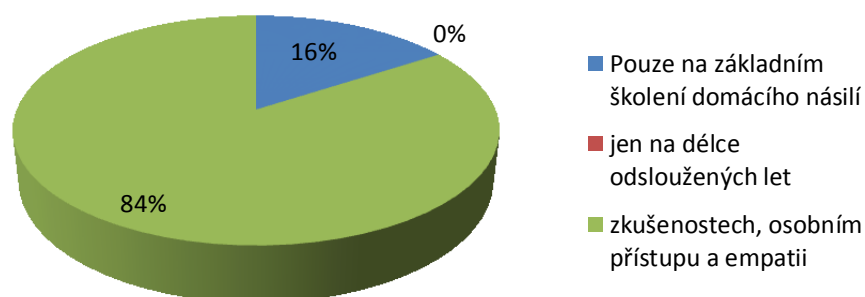
respondentů. K položce zcela nevýznamné a nedostačující se nevyjádřil žádný 0 (0%) respondent. Z 63 (100%) respondentů, kteří prošli školením, jej 33 (52%) považuje za významný v praxi,

Otázka č. 11 – *Myslíte si, že efektivní a profesionální zvládnutí jednání se znaky domácího násilí s využitím institutu vykázání je zcela dostačující a závislé na:*

- a) pouze na základním školení domácího násilí - odpovědělo 16 (16%) respondentů
- b) jen na délce odsloužených let - odpovědělo 0 (0%) respondentů
- c) zkušenostech, osobním přístupu a empatii - odpovědělo 85 (84%) respondentů

Graf č. 11

Závislost a dostatečnost vykázání

Otázka č. 12 – *Během své praxe jsem již řešil(a) nebo zasahoval(a) na místě incidentu se znaky domácího násilí? Pokud ano, kolikrát?*

Graf č. 12

Z celkového počtu 101 se právě 73 (72%) respondentů vyjádřilo, že mají praktickou zkušenost s domácím násilím. Žádnou zkušenost z praxe nemá 28 (28%) respondentů. K počtu pak uvedli všichni 73 (100%) respondentů počet jednotlivých zásahů v rozsahu 1-16, který byl aritmetickým průměrem stanoven na 4 (5%) řešení na 1 (1%) respondenta.

Otázka č. 13 – *V souvislosti s řešením domácího násilí jste využil(a) institutu vykázání? Pokud ne, z jakého důvodu?*

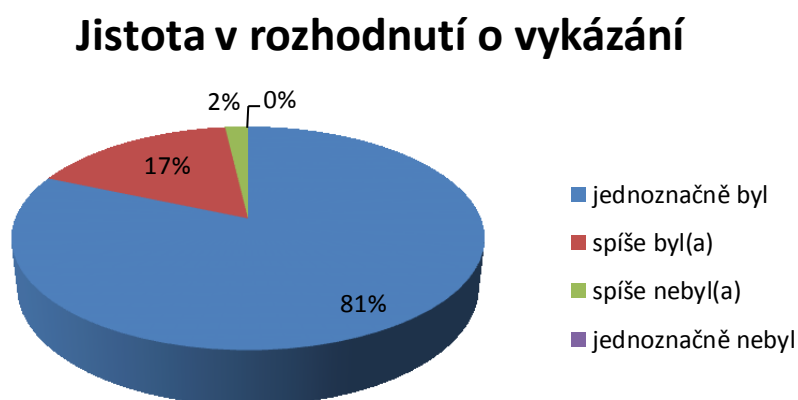
Graf č. 13

V souvislosti s vykázáním z celkového počtu respondentů 101 (100%), tento institut využilo 54 (53%) respondentů a možnost využít jej nemělo 47 (47%) respondentů, přičemž tito jako důvod uvedli, že se nejednalo o domácí násilí 30 (64%) respondentů nebo byli nekompetentní z důvodu svého funkčního zařazení 16 (34%) respondentů a 1 (2%) respondent uvedl, že sice domácí násilí řešil, ale v té době ještě vykázání neexistovalo.

Otázka č. 14 – *V případě, že jste využil(a) institut vykázání, byl(a) jste si jist svým rozhodnutím?*

Graf č. 14

Tuto otázku vyhodnotilo pouze 54 (53%) respondentů z celkového počtu 101 (100%) respondentů. Z respondentů, kteří měli možnost využít tuto nabídku, odpovědělo celkem 44 (81%), že při vykázání si byli svým rozhodnutím jednoznačně jisti. Za ní následovala skupina 9 (17%) respondentů, kteří si svým rozhodnutím „spíše byli“ jisti. Odpověď „spíše nebyl“ vybral 1 (2%) respondent a celkem 47 (47%) položku nevyhodnotilo.

Otázka č. 15 – *V případě využití institutu vykázaní bylo vaše rozhodnutí následně zpochybňováno vašimi kolegy, nadřízenými pracovníky?*

Graf č. 15

Tuto otázku vyhodnotilo pouze 54 (53%) respondentů z celkového počtu 101 (100%) respondentů. Z respondentů, kteří měli možnost využít tuto nabídku, odpověděli 2 (4%), že jejich využití institutu vykázaní bylo zpochybněno. Celkem 51 (94%) respondentů odpovědělo, že jejich vykázaní zpochybněno nebylo a k odpovědi „nevím“ se přiklonil 1 (2%) respondent a celkem 47 (47%) položku nevyhodnotilo.

Otázka č. 16 – *Byla v rámci řešení incidentu se znaky domácího násilí s následným vykázáním podána stížnost?*

Graf č. 16

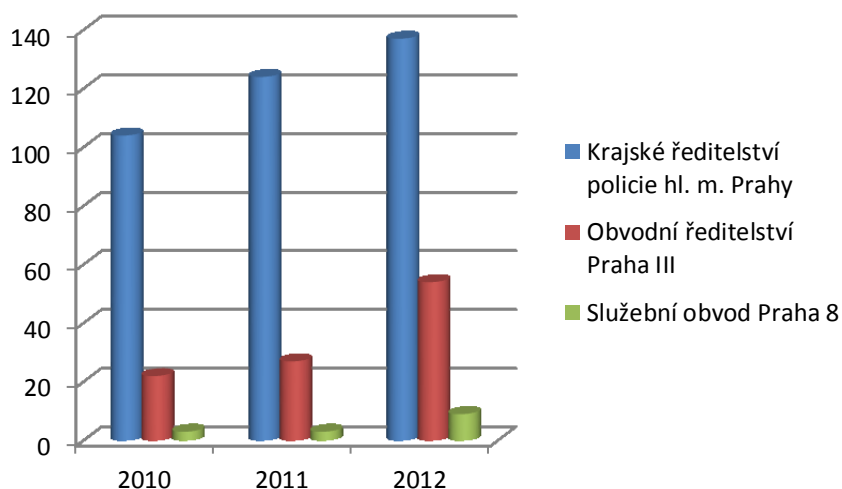
K otázce č. 16 se vyjádřilo rovněž 54 (53%) respondentů, kde 1 (2%) respondent uvedl, že stížnost byla podána, ale na jeho osobu. Dále se 9 (17%) respondentů vyjádřilo, že stížnost byla podána, ale na institut vykázání, a celkem 44 (81%) respondentů uvedlo, že stížnost na institut vykázání žádná podána nebyla. Neodpovědělo 47 (47%) respondentů.

Vykázání - Statistika počtu vykázání za vysledované období 2010 až 2012 v rámci hlavního města Prahy, Krajského ředitelství Prahy III a služebního obvodu Prahy 8 je znázorněna v tabulce č. 1 a grafu č. 17.

Tabulka č. 1

Obvod	rok 2010	rok 2011	rok 2012
KŘP hl. m. Prahy	104	124	137
OŘP Praha III	22	27	54
Obvod Praha 8	3	3	9

Zdroj: Statistiky Policie ČR

Graf č. 17

Zdroj: Statistiky Policie ČR

V roce 2010 bylo celkem v Praze provedeno 104 (100%) vykázaní, přičemž 22 (21%) připadá na obvodní ředitelství Prahy III a služební obvod Prahy 8 v rámci svého ředitelství pak vykazuje 3 (14%) vykázaní.

Za rok 2011 to pak celkem bylo na území hl. m. Prahy 124 (100%) vykázaní, z toho 27 (22%) připadlo na obvodní ředitelství Prahy III a 3 (2%) na služební obvod Prahy 8, přičemž celkový nárůst proti roku 2010 o 20 (16%) vykázaní.

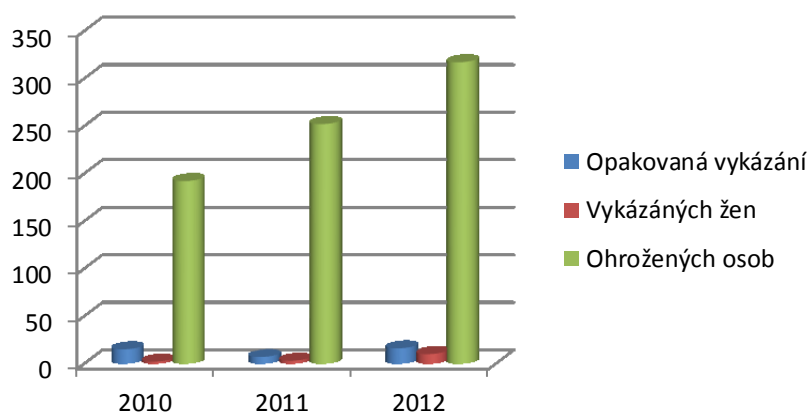
V roce 2012 pak připadlo na celou Prahu celkem 137 (100%) vykázaní. Na obvodním ředitelství Prahy III pak bylo zaznamenáno 54 (39%) vykázaní z celkového počtu a na služební obvod Prahy 8 v rámci Prahy pak připadá celkem 9 (7%) vykázaní. Ve vztahu k roku 2011 jde o 13 (9%) vykázaní navíc a k roku 2010 jde o 33 (24%) vykázaní více.

V souvislosti s uvedením jednotlivých vykázaní bylo dále výsledováno, kolik vykázaní bylo opakovaných a kolik vykázaní z celkového počtu za jednotlivé roky 2010-2012 připadlo právě na ženy, a kolik bylo celkem v rámci všech vykázaní zjištěno ohrožených osob. Zjištěná data byla graficky znázorněna v tabulce č. 2 a grafu č. 18.

Tabulka č. 2

	rok 2010	rok 2011	rok 2012
Vykázání opakovaná	15	7	16
Vykázaných žen	2	3	10
Ohrožených osob	192	252	312

Zdroj: Statistiky Policie ČR

Graf č. 18

Zdroj: Statistiky Policie ČR

Z uvedeného lze vyvodit, že za rok 2010, kde bylo zjištěno celkem 104 (100%) vykázání na území hl. m. Prahy, právě 15 (14%) připadá na vykázání opakované. Z celkového počtu vykázání pak 2 (2%) připadají na ženy a 102 (98%) na muže. Z celkového souboru vykázání pak bylo zaznamenáno celkem 192 ohrožených osob, což jsou v průměru 2 (1%) ohrožené osoby z celkově ohrožených na 1 vykázání.

Za rok 2011 to pak bylo 7 (6%) opakovaných vykázání z celkového počtu 124 (100%) vykázání na území hl. m. Prahy. Z celkového počtu vykázání pak právě 3 (2%) připadly na ženy. Z celkového souboru vykázání pak bylo zaznamenáno celkem 252 ohrožených osob, což jsou v průměru 2 (1%) ohrožené osoby z celkově ohrožených osob na 1 vykázání.

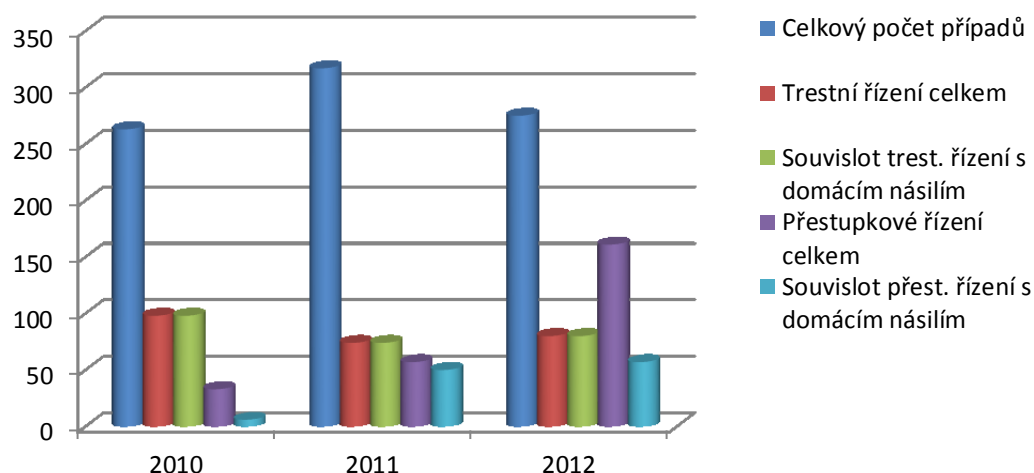
V roce 2012 z celkového počtu 137 (100%) vykázaní bylo vykázaní opakovaných 16 (12%). Z toho vykázaných žen bylo 10 (7%) z celkového počtu vykázaní. Z celkového souboru vykázaní pak bylo zaznamenáno celkem 312 ohrožených osob, což jsou v průměru 2 (1%) ohrožené osoby z celkově ohrožených osob na 1 vykázaní.

Za rozhodné období let 2010 až 2012 byl pak vysledován celkový počet prověřovaných případů se znaky domácího násilí a z těchto potom následně ty, ve kterých bylo vedeno trestní řízení a přestupkové řízení právě pro domácí násilí. Zjištěná data jsou graficky znázorněna v tabulce č. 3 a grafu č. 19.

Tabulka č. 3

	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Celkový počet	263	317	275
Tr. řízení celkem	98	74	80
Souvislost tr. řízení s domácím násilím	98	74	80
Př. řízení celkem	33	57	161
Souvislost př. řízení s domácím násilím	6	50	57

Zdroj: Statistiky Policie ČR

Graf č. 19

Zdroj: *Statistiky Policie ČR*

Z celkového počtu evidovaných a prověřených případů se znaky domácího násilí za rok 2010 - 263 (100%), za rok 2011 – 317 (100%) a za rok 2012 – 275 (100%) případech bylo zjištěno, že v roce 2010 v 98 (37%), v roce 2011 v 74 (23%) a v roce 2012 v 80 (29%) případech bylo zahájeno trestní řízení v souvislosti s domácím násilím. Přestupkových řízení bez konkrétní specifikace pak bylo zahájeno za rok 2010 v 33 (13%), za rok 2011 v 57 (18%) a za rok 2012 v 161 (59%) případech. Z tohoto za rok 2010 v 6 (18%), za rok 2011 v 50 (88%) a za rok 2012 v 57 (35%) případech v souvislosti s domácím násilím.

Za rok 2010 z celkového počtu případů 263 (100%) právě ve 131 (50%) bylo zahájeno trestní a přestupkové řízení, z toho ve 104 (79%) právě v souvislosti s domácím násilím. Ve zbylých 132 (50%) případech šlo o jednání bez vztahu k domácímu násilí, oběma řízením nebo byla vyhodnocena jako negativní.

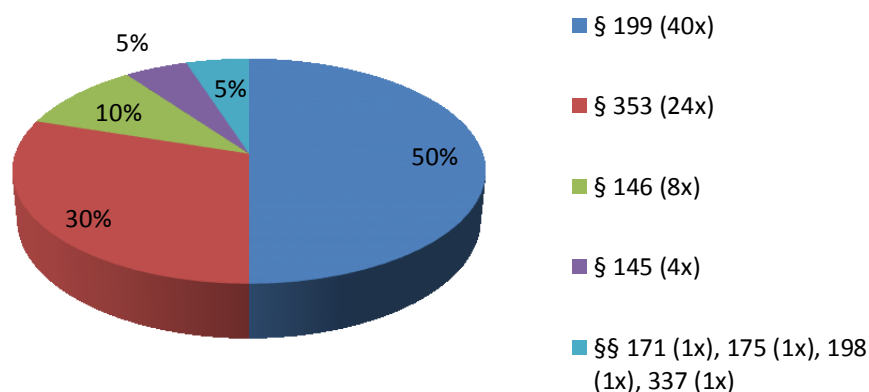
V rok 2011 pak z celkového počtu případů 317 (100%) ve 131 (41%) bylo zahájeno trestní a přestupkové řízení, z toho ve 124 (95%) právě v souvislosti s domácím násilím. Ve zbylých 186 (59%) případech šlo o jednání bez vztahu k domácímu násilí, oběma řízením nebo byla vyhodnocena jako negativní.

V roce 2012 potom z celkového počtu případů 275 (100%) ve 241 (88%) bylo zahájeno trestní a přestupkové řízení, z toho ve 137 (50%) v souvislosti s domácím násilím. Ve zbylých 34 (12%) případech šlo o jednání bez vztahu k domácímu násilí, oběma řízením nebo byla vyhodnocena jako negativní.

V souvislosti se získanými informacemi v rámci výzkumu jsem se rozhodl ještě ve své práci poukázat na četnost jednotlivých kvalifikací trestných činů právě ve vztahu zahájených trestních stíhání v souvislosti s domácím násilím za rok 2012 na území hl. m. Prahy, včetně podaných námitek na vykázání. Zjištěna data jsou znázorněna graficky v grafu č. 20 a 21.

Graf č. 20

Četnost trestných činů za rok 2012, Praha

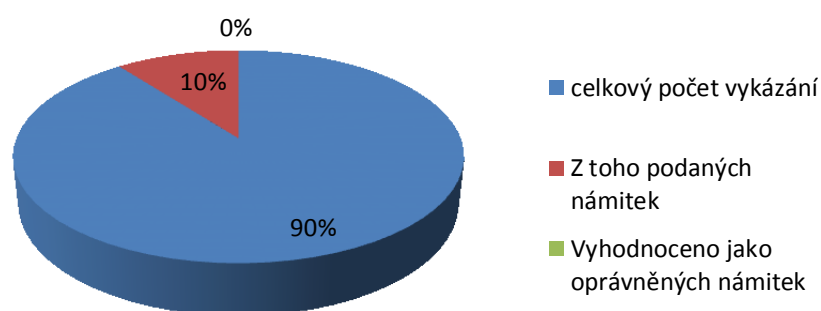
Zdroj: Statistiky Policie ČR

K četnosti trestných činů, ve kterých bylo zahájeno trestní stíhání za rok 2012 na území hl. m. Prahy jsem zjistil, že z celkového počtu 80 (100%), bylo nejčetnější trestní stíhání v souvislosti s domácím násilím v počtu 40 (50%) pro trestný čin – *týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku*, dále pak následoval v počtu 24 (30%) trestný čin – *nebezpečné vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku*, pak v počtu 8 (10%) trestný čin – *ubližení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku*, za ním v počtu 4 (5%) trestný čin – *těžké*

ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku, pak již po 1 (1%) následovaly tr. činy – omezování osobní svobody podle § 171 tr. zákoníku, vydírání podle ust. § 175 tr. zákoníku, týrání svěřené osoby podle ust. § 198 tr. zákoníku a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle ust. § 337 tr. zákoníku.

Graf č. 21

Námitky na vykázání, Praha 2012

Zdroj: Statistiky Policie ČR

V souvislosti s využitím institutu vykázání na celém území hl. m. Prahy došlo v roce 2012 k celkovému počtu 137 (100%) vykázání, z čehož na 16 (12%) vykázání byly podány námitky, které v počtu 16 (100%) byly vyhodnoceny jako neoprávněné.

Vyhodnocení výsledků a jejich analýza

Po shrnutí všech výsledků během výzkumu jsem zjistil následující.

Hypotéza č. 1- *Předpokládám, že více jak 50% policistů se již během své praxe setkalo s případy domácího násilí.*

V rámci provedeného výzkumu bylo k potvrzení nebo vyvrácení hypotézy č. 1 užito výsledků z dotazníku, přičemž k hypotéze č. 1 se vztahovala otázka č. 12 (*Během své praxe jste již osobně řešil(a) nebo zasahovala na místě incidentu se znaky domácího násilí?*

Pokud ano, kolikrát?). K této otázce ze 101 (100%) respondentů se vyjádřilo 73 (72%) respondentů, tedy nadpoloviční většina všech dotázaných. K rozšířené otázce na počet zásahů v souvislosti s domácím násilím všech 73 (100%) respondentů uvedlo počet jednotlivých řešení, zásahů v rozsahu 1 až 16, který byl následně aritmetickým průměrem stanoven na 4 (5%) řešení připadající na 1 (1%) respondenta. V souvislosti s potvrzením nebo vyvrácením hypotézy č. 1 lze přiřadit i otázku č. 13 (*V souvislosti s řešením domácího násilí jste využil(a) institutu vykázaní? Pokud ne, z jakého důvodu?*). K této otázce se mohlo vyjádřit 54 (74%) respondentů z celkového počtu 73 (100%), kteří zodpověděli kladně právě na otázku č. 12. Tedy rovněž více než polovina respondentů.

Z uvedeného tedy vyplývá, že hypotéza č. 1 byla potvrzena.

Hypotéza č. 2 – *Institut vykázaní je policisty využíván v méně než jedné polovině zjištěných a řešených případů domácího násilí.*

K potvrzení nebo vyvrácení hypotézy č. 2 se jí ve výzkumu zabývala právě otázka č. 13 (*V souvislosti s řešením domácího násilí jste využil(a) institutu vykázaní? Pokud ne, z jakého důvodu?*) K této otázce se mohlo vyjádřit 54 (74%) respondentů z celkového počtu 73 (100%), kteří zodpověděli kladně právě na otázku č. 12. Tedy více než polovina respondentů. K rozšířené otázce na důvody, proč nebylo využito vykázaní, sdělilo 47 (47%) respondentů z celkového počtu 101 (100%), že se nejednalo o domácí násilí nebo byli nekompetentní z důvodu svého funkčního zařazení nebo poukázal na tehdejší neexistenci vykázaní v právním řádu ČR. Dále pak k potvrzení nebo vyvrácení hypotézy č. 2 byly využity statistické údaje zahájených trestních nebo přestupkových řízení celkem bez ohledu na specifikaci jednání, kterých za rok 2010 bylo 131 (100%), za rok 2011 pak 131 (100%) a za rok 2012 potom 241 (100%). Celkem za období 2010 až 2012 jich bylo 503 (100%). Z celkového nespecifikovaného počtu 503 (100%) zahájených trestních a přestupkových řízení, z toho zahájených trestních a přestupkových řízení přímo v souvislosti s domácím násilím za rok 2010 bylo 104 (79%), za rok 2011 pak 124 (95%) a za rok 2012 potom 137 (57%). Celkem v souvislosti s domácím násilím za rok 2010 až 2012 zahájených trestních a přestupkových řízení 365 (100%). V poměru celkem nespecifikovaných 503 (100%) k celku v souvislosti s domácím násilím zahájených

trestních a přestupkových řízení 365 (73%). Celkový počet vykázání za roky 2010 až 2012 je 365 (100%) a celkově zahájených trestních a přestupkových řízení v souvislosti s domácím násilím je 365 (100%).

Z uvedeného tedy vyplývá, že hypotéza č. 2 byla potvrzena.

Hypotéza č. 3 – *Předpokládám, že více než 50% policistů má dostatek informací k praktickému řešení případů domácího násilí.*

Vyhodnocením výsledků dotazníkového šetření k potvrzení nebo vyvrácení hypotézy č. 3, ke které se vztahovala otázka č. 8 (*Prošel(a) jste školením(i) k problematice domácího násilí?*), dále pak otázka č. 9 (*Bylo(a) školení zcela dostačující pro další využití v praxi?*). K otázce č. 12 se vyjádřilo z celkového počtu 101 (100%) respondentů, kde více jak polovina 63 (62%) respondentů uvedlo, že školením(i) prošlo a k otázce č. 9 se vyjádřila více jak polovina 55 (54%) respondentů, že školení bylo(a) zcela dostačující pro další využití v praxi.

Z uvedeného tedy vyplývá, že hypotéza č. 3 byla potvrzena.

Výsledky, které byly zjištěny v rámci výzkumu a z jejich analýzy lze vyvodit, že povědomí, informovanost a seznámení policistů s problematikou domácího násilí, jakožto i s institutem vykázání je řádná a evidentní. Policisté o této problematice mají přehled, což je zřetelné v rámci celého spektra respondentů bez ohledu na pohlaví, věk, vzdělání, délku praxe nebo místa působnosti.

Co se ale týká způsobu informovanosti k problematice domácího násilí s využitím oprávnění vykázat, pro praktické využití, tak k získání takových potřebných vědomostí, poznatků, jisté míry zkušenosti v podobě názornosti a pocitů jistoty při jejich samotné realizaci v praxi, je pak na místě a jeví se jako nejučinnější, aby byly v intenzivní míře vedeny různé kurzy, školení, a to nejenom v rámci základní odborné přípravy a ne pouze v rovině teorií, ale i za využití praktických modelových situací, neboť z vyhodnocených

dat je patrné, že část policistů 38 (38%) vůbec žádným školením nikdy neprošla a pakliže jím prošla, tak právě 46 (46%) je hodnotí pro praxi nevyužitelná nebo neví. Vědomí nutnosti stavět na odborné zdatnosti je základním předpokladem pro orientaci v problematice domácího násilí a jeho následné aplikaci.

S tímto souvisí i vnímání významnosti institutu vykázaní, neboť jen právě 55 (54%) policistů jej skutečně vnímá jako významný nástroj a oprávnění při řešení domácího násilí. Z uvedeného lze tedy dovodit, že jej tak vnímají právě ti policisté, kteří se již s domácím násilím v praxi sešli a vykázaní využili. Zkušenosti získané od služebně starších, zkušených policistů nebo v rámci školení k řešení domácího násilí jsou důležité, jako základní předpoklady pro orientaci v problematice, ale tyto je nutno propojit i se zkušeností životní, jistou empatií a osobním přístupem, což potvrdilo 85 (84%) policistů.

3.5 Kazuistiky

Kazuistika č. 1

Popisovaný případ se dostal na světlo k řešení v roce 2012. Paní D.D. žije ve společné domácnosti společně se svoji 15 letou dcerou. Je rozvedená a její měsíční příjem je okolo 9000,- Kč a výživné na dceru, které bylo 3650,- Kč již nepobírá. V průběhu roku 2009 začala matka výrazně pozorovat změny v chování své dcery, a to hrubým a vulgárním vyjadřováním ke své matce, vyhrožování, které vyústilo až do fyzického napadení matky pěstmi do hlavy. Takovou změnu v chování dcery vedla k zanedbávání školní docházky. Matka změny v chování své dcery připisovala nastupující pubertě. Během let 2009-2012 byla opakovaně v souvislosti se svým chováním, hrubou nekázeň a pro zanedbávání školní docházky vyloučena ze školy. Při jednání s pedagogickým sborem školy, kam ml. dcera docházela, matka zjistila, že stejným chováním se dcera projevuje i ve škole. Během jejich soužití a stupňování hrubého chování se matka rozhodla navštívit dětského lékaře, což učinila v dubnu r. 2010. Zde lékař konstatoval, že v žádném případě není chyba ve výchově dcery a odkázal ji věc řešit s odbornými pracovníky psychologické poradny, kterou ovšem dcera odmítala s tím, že je zcela normální.

Věc následně řešila s odborem sociální péče a se specialistou navrhli ústavní výchovu, ke které ovšem nakonec nedošlo, neboť její dcera se vždy účelově začala chovat lépe. V září r. 2011 proběhl soud prvního stupně, kde jí byl nařízen soudní dohled, který ml. dcera neakceptovala, ustavičně jej porušovala. V rámci vztahu došlo ještě následně k dalšímu soudního jednání a o umístění dcery do ústavní výchovy, ale soud v závěru svého rozhodnutí tuto nenařídil. Od ledna roku 2012 je dcera doma, do školy nedochází, nikde nepracuje ani nejeví snahu si práci hledat a nechává se matkou vydržovat. Od té doby, co je doma se chování k matce zásadně zhoršilo a zcela nerespektuje požadavky své matky, což se projevilo kouřením tabáku a marihuany přímo v bytě ve společnosti svých kamarádů, před kterými jí slovně uráží a ponižuje a vyhrožuje jí zabitím. Během incidentu v dubnu roku 2012, kdy dcera chtěla po své matce peníze, která jí je odmítla poskytnout, jí nehty zajela do ruky, čímž jí způsobila podlitiny a škrábance. V rámci dalšího incidentu jí dcera před svými kamarády záměrně polila sklenicí vody, kdy po ní matka požadovala, aby její kamarádi z bytu odešli. V průběhu soužití jí dcera znemožňuje řádně užívat byt, kdy se v tomto zamyká, ponechá klíče zevnitř zámku a odmítá matku do něj vpustit. Tyto opakované excesy byly v minulosti řešeny PČR, za jejíž asistence se pak matka mohla dostat do svého bytu. Dcera k uvedenému jednání uvedla, že žádné klepání ani zvonění neslyšela.

Matka se v důsledku ve změně chování své dcery rozhodla věc řešit u psychologa, který u její osoby neshledal žádné poruchy nebo chyby ve výchově dcery, ale u její dcery diagnostikoval poruchy chování v dospívání a hyperkinetickou poruchu. Společně navrhovali, aby dcera docházela pravidelně na stacionář, ale tato v žádném případě nikde chodit nechce a nehodlá. Když se přiklonili k ústavní výchově, tak tato nebyla soudem nařízena. V červnu roku 2012 věc oznámila sama matka na PČR a k její dceři byl využit institut vykázání.

Kazuistika č. 2

Druhý popisovaný případ byl oznámen v březnu roku 2013. Paní I.A., která je rozvedena a žije ve společné domácnosti se svoji nezletilou dcerou. Dceru mají se svým bývalým manželem ve střídavé péči. Během roku 2012 si našla po rozvodu přítele, se kterým asi po měsíci začala žít ve svém bytě se svoji dcerou. První dva měsíce společného soužití byly

bezproblémové, ale po těchto ji začal slovně urážet, vyhrožovat, na denním pořádku byly hádky, které vždy vyústily ve fyzické napadení, a to útoky pěstmi do obličeje, ramen, zad. První incident proběhl bez oznámení na PČR. Asi po měsíci dalšího soužití se hádky začali stupňovat a byly čím dál častější. V říjnu roku 2012 došlo k dalšímu fyzickému napadení paní I.A., které oznámil sám agresor P.CH., ale s tím, že jej napadá právě jeho družka. Agresor P.CH. během napadání v důsledku své agrese poškodil nábytek a porozbíjel věci v bytě.

Po uvedeném napadení a oznámení celé věci PČR se hádky a napadání stávaly stále nesnesitelnějšími a jejich interval se rapidně snižoval, kdy šlo již o napadání během každého týdne. V průběhu vánočních svátků agresor P.CH., při jednom z dalších napadení paní I.A., jí v důsledku své agrese zlomil nos, když ji při napadání hodil na kuchyňskou linku a v průběhu dalších incidentů jí v obličeji po úderech pěstí způsobil takové podlitiny, že ze studu čerpala volno, aby nemusela do zaměstnání. Z obavy o svoji dceru se matka bála sdělit partnerovi, ať opustí jejich byt. Na její dceru nikdy její partner nezaútočil, ale tato byla v několika případech svědkem napadání. Její partner po každém incidentu začal plakat, omlouvat se a paní I.A. mu vždy jeho chování odpustila. Během posledních měsíců soužití jí partner ani z části nepřispíval na chod domácnosti, peníze si nechával pro sebe a tyto využíval výhradně pro svoji potřebu. Paní I.A., má rovněž podezření, že užívá drogy, neboť v souvislosti s drogami byl odebrán agresorovi P. CH. řidičský průkaz.

O napadání její osoby se svěřila až koncem měsíce února 2013 během podnikového školení svému kolegovi, který jí odkázal na pomoc PČR. Nikdy v důsledku svých zranění nevyhledala lékařské ošetření ani pomoc svých známých nebo rodiny. Věc svého násilného napadání začala paní I.A., řešit s PČR až tehdy, kdy se o ni zmínila svému kolegovi a uvědomila si, že takové soužití nemá smysl. V důsledku oznámení násilí na paní I.A., došlo k vykázaní osoby agresora ze společného obydlí a bylo proti němu zahájeno trestní stíhání. Paní I.A., bezprostředně po vykázaní svého přítele vyřešila nabídky volného bytu od své nevlastní matky, kam se ihned odstěhovala, změnila si i telefonní číslo.

Kazuistika č. 3

Obětí psychické a fyzické násilí mezi manželi je muž Z.O., který se do ČR přistěhoval před 19 lety za prací a během svého pobytu zde následně uzavřel s paní M.O., manželství. Během manželství se jim narodili dva synové. Oba synové jsou již na základní škole. Manželství je v současné době v rozvodovém řízení.

Problémy ve vztahu začaly asi před čtyřmi roky, když manželka pana Z.O., byla propuštěna ze zaměstnání. V souvislosti s propuštěním paní M.O., ze zaměstnání a marnou snahou si najít práci novou začala mít problémy s alkoholem, po kterém je silně agresivní a slovně vyčítá manželovi jeho chorvatské kořeny, rodinu a k jeho osobě uvádí, že ničí ji i její rodinu. Slovně jej vulgárními výrazy uráží, a to i za přítomnosti dětí, které jsou nezřídká přítomny hádkám, jakožto i fyzickým útoků na jeho osobu v době opilosti své partnerky. Fyzicky jej napadá vždy ve své podnapilosti, a to kopáním, fackováním a údery do různých částí těla.

Během jejich narušeného vztahu si v době nepřítomnosti manžela vodí do bytu svého souseda, který rovněž silně holduje alkoholu a společně zde popíjí a kouří i za přítomnosti dětí v bytě. Manželka pana Z.O., měla soudem nařízenou ústavní léčbu v době trvání 6-ti měsíců, kdy pět měsíců byla hospitalizována v psychiatrické léčebně Bohnice. V současné době je v ambulantní péči, kam dochází dvakrát týdně. Po ukončení hospitalizace manželka pana Z.O., asi měsíc neprojevovala žádné násilné chování a stranila se rovněž alkoholu. Po měsíci začala opět požívat alkohol a v důsledku recidivy se vše vrátilo do stejných kolejí. Během doby, kdy byl pan Z.O., několikrát fyzickým napaden, vyhledal lékařské ošetření, ale celou věc následně na PČR řešil až s posledním incidentem, kdy jeho manželka začala propadla alkoholu. Paní M.O., byla PČR vykázána ze společného obydlí a následně odsouzena k ústavní léčbě s podmínkou. Po rozvodovém řízení, která následovalo po vykázání, byli oba synové svěřeni do péče otce.

Kazuistika č. 4

Obětí fyzického týrání se stala paní L.M., která žila od roku 2000 ve společné domácnosti se svým přítelem panem J.R. Po dobu společného soužití žili střídavě, v řádu několika let v bytě oběti a v bytě agresora.

Během soužití se jim narodily dvě děti. Až do roku 2012 bylo společné soužití harmonické a ke zlomu došlo v roce 2012, kdy paní L.M., nastoupila po mateřské dovolené do zaměstnání, do obchodu potravin jako prodavačka. V důsledku ztráty kontroly nad svou přítelkyní začal přítel paní L.M., na její osobu žárlit a měl neustálé pocity, že její manželka v zaměstnání podvádí s jiným mužem. I přes uklidňování, že miluje pouze jeho a že je mu věrná se s tímto sdělení neztotožnil. Poté, kdy nastoupila do zaměstnání se jeho chování natolik změnilo. Po příchodu ze zaměstnání ji ihned začal vyslýchat, vyčítal ji vymyšlené historky o podvádění, až hádka vždy vyvrcholila fyzickým napadením, údery rukou do obličeje, hlavy. Po chvíli fyzického napadání se uklidnil a po chvíli ji potom opět začal napadat stejným způsobem. Paní L.M., násilné chování nijak neřešila, ale jen trpěla. Lékařské ošetření ani pomoc jinou nevyhledala. Během 14 dnů se incident opět opakoval, načež se jí po násilí omlouval s tím, že chce vše řešit v klidu, s čímž souhlasila.

Jednou, když se ráno chystala do zaměstnání, tak s tím nesouhlasil, uzamknul byt svými klíči, které si ponechal. Když si chtěla otevřít byt svými klíči, tak tyto jí sebral také a hned jí začal tahat za vlasy, stáhl jí na zem a tam ji počal fackovat. Tohoto incidentu byly přítomny i jejich dvě nezletilé děti. Agresor p. J. R., pak z bytu, který uzamkl, odešel a věc šel řešit do nového zaměstnání paní L.M. V souvislosti s tímto jednáním svého přítele podala žena ze zaměstnání výpověď, aby dále muž nemohl nežárlit. Přítel paní L.M., jí před podáním výpovědi ze zaměstnání vyhrožoval, že jestli jí nepodá, tak přijde o děti, zařízení a byt. Po podání výpovědi se vše uklidnilo, až do prvního večerního návratu muže ze zaměstnání v podnapilém stavu, kdy se opět uchýlil k násilnému jednání a napadl spící partnerku v posteli, kde ji udeřil pěstí do hlavy a tahal jí za vlasy. Nářek paní L.M., slyšeli sousedé a na místo přivolali PČR, kteří na místě řešili hluk a projevy násilí. Pana J.R., z bytu na výzvu PČR odešel, neboť zde neměl trvalé bydliště.

Po incidentu a vystřízlivění se další den pan J.R., vrátil zpět do bytu a jejich vztah byl snad daleko lepší, než-li předtím a oběť se domnívala, že údajná krize je zažehnána. Vše trvalo asi 4 měsíce až do nadcházející oslavy narozenin kamaráda agresora. Během probíhající oslavy paní L.M., konverzovala téměř jen se svou kamarádkou, což jí několikrát během rozhovoru, v již podnapilém stavu, důrazně vytknul, neboť se mu kamarádka paní L.M., nelíbí a nechce, aby se s ní dále bavila. Beze svědků si chtěli o důvodu výčitek pohovořit před restaurací, kde došlo k hádce a paní L.M., se rozhodla, že odejde domů. Při odchodu k ní agresor J.R., přiskočil a zezadu jí několikrát udeřil pěstí do hlavy a následně do obličeje, kde jí způsobil podlitiny pod okem a na tváři, rozbil jí brýle a způsobil částečné zranění chrupu. Oběť se chtěla dostat do bezpečí restaurace mezi svědky, v čem jí ale partner zabránil s tím, že nebude nikde dělat ostudu. V témže okamžiku vyšli před restauraci hosté z oslavy a když viděli, co se děje, přivolali PČR.

Ve své výpovědi oběť uvedla, že její partner není špatný otec, o chod domácnosti se stará dobře, ale má strach z jeho bezdůvodných násilných útoků a z jejich stupňování a rovněž z toho, že nic nepředchází agresí, proto tyto útoky vnímá jako ještě zákeřnější. Veškeré útoky byly provedeny v prostředí domácnosti pouze za přítomnosti dětí. Agresor J.R., byl z bytu vykázán a následně ve lhůtě policejního vykázání byl u příslušného soudu podána žádost na předběžné opatření, které bylo vyhověno.

ZÁVĚR

Domácí násilí je z pohledu lidské společnosti stejně staré jako společnost sama, ale v důsledku jeho detabuizace, snaze jej řešit a postihnout, jde o problém mladý, stále žhavý a diskutovaný. Domácí násilí je násilím ve vztahu, násilím v rodině jako instituci, které postihuje jeho členy bez vyzvání a chladnokrevně, a to bez ohledu na věk, pohlaví či mocenské postavení a v celé své šíři má dopad na společnost. Odehrává se v prostředí rodiny, kde každý jeho člen očekává nebo hledá podporu, porozumění, lásku, uspokojení nebo pocit bezpečí a místo, kde se může vrátit. Závažnost domácího násilí nelze spatřovat jen v jeho násilí samotném, ale také v jeho latenci, díky které uniká možnost jej přímo konfrontovat. I ten nejlepší zákon nebude možno využít, pokud skryté nebude odtaženo. K domácímu násilí je nutný aktivní přístup a pomoc by se měla stát samozřejmostí, teprve potom až povinností.

Vzhledem k tomu, že jako společnost jsme dokázali domácí násilí po dlouhé době váhání pojmenovat a v souvislosti s ním najít v poměrně krátkém časovém rozsahu systémová řešení v rámci legislativy, problematiku domácího násilí tím nevymýtíme, ale může jí přecházet. Ano, právě prevence by neměla být jen pouhým prázdným slovem, ale měla by cíleně oslovit celospolečensky v takovém měřítku, aby už i malé dítě vědělo a dokázalo si představit co je to domácí násilí a jaký má dopad.

Ze své podstaty domácího násilí lze pozorovat, jaký má právě vliv prostředí důležitý význam pro další vývoj jedince a jak jej ovlivňuje. O usměrnění těchto vlivů a hledání optimálních forem pomoci jedincům, tak i sociálním skupinám se snaží sociální pedagogika. Nejenom tomuto tématu by měla být věnována patřičná pozornost, a to zejména v prevenci a informovanosti, kterou lze uskutečnit např. prostřednictvím vyškolených pracovníků z rezortu MV ČR. Tito by pak v úzké spolupráci s pedagogy základních škol předávali užitečné informace do povědomí žáků. Učitelé by pak sami dokázali vyhodnotit a poukázat na rizikovost vztahů rodičů svých žáků a učinit okamžitá opatření ve spolupráci s dalšími institucemi směřovaných k ochraně dětí a jejich výchově.

V rámci své práce jsem se snažil popsat a přiblížit elementární pojmy související s problematikou domácího násilí s využitím institutu vykazání a jeho využití v praxi. Mezi

zvolenými cíli bylo reálně vyhodnotit právě četnost vykázání, tedy jak výrazně nebo sporadicky je využíván tento nástroj, dále pak jaký význam je institutu vykázání přiřkládán a jaká je míra informovanosti policistů právě k jeho praktickému využití v případech domácího násilí. Při řešení tohoto celospolečenského problému jsou to právě policisté, kteří mají oběť a zpravidla dítě jako svědka na jedné straně a násilnou osobu na straně druhé. V závěru práce byly uvedeny čtyři kazuistiky pro vytvoření lepší přehled a vytvoření kontextu s uvedenou problematikou.

Ve své profesi jsou to rovněž policisté v každodenním kontaktu s různými sociálními skupinami, a to i při řešení jiných celospolečenských problémů, kde mimo jiné řeší i vztahové a sociální konflikty. Zde se setkávají s různými osobami v různém procesním postavení z pohledu práva, rizikovými skupinami, jedinci drogově nebo jinak závislími, oběťmi trestných činů. K problému, kterým bezesporu domácí násilí je, bude zapotřebí, aby s tímto byli prokazatelně seznamováni všichni policisté, zejména pak mladí, kteří nastupují do řad Policie ČR a získané zkušenosti jim předávali v rámci své praxe právě ti zkušenější, problematiku znalí policisté. Bude rovněž nutné, aby pochopili v celé šíři významnost svého oprávnění využít institutu vykázání. Budou-li jen bezhlavě podepisovat pokyny a nařízení jen pro potvrzený podpis, aniž by se s těmito seznámili, pak budou dalšímu násilí a jejich původcům prokazovat medvědí službu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ZÁKONY

1. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
2. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
3. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
4. Zákon č. 273/2008 Sb., o Polici České republiky
5. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
6. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
7. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
8. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
9. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
10. Zákon č. 359/199 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
11. Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
12. Zákona č. 100/1988Sb., o sociálním zabezpečení

SEZNAM LITERATURY

13. BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ P. Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. 91 s. ISBN 978-80-254-5422-0.
14. CONWAYOVÁ, H. L. Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. 160 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
15. ČÍRTKOVÁ, L. Forenzní psychologie. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 446 s. ISBN 978-80-7380-213-4.
16. ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R. Domácí násilí-přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích. Praha: Bílý kruh bezpečí, o.s., 2002. 143 s. ISBN80-86284-19-0.
17. ČÍRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 312 s. ISBN 80-86898-73-3.
18. FEJFAR, Z. Domáce násilie-Formy, prejavy a možnosti jeho kontroly v Českej republike. Bratislava: 2009. Diplomová práce. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra kriminalistiky. Vedoucí práce Samuel Uhrin

19. HIRIGOYEN, M. F. Psychické násilí v rodině a v zaměstnání. 1. vyd. Praha: Academia, 2002. 229 s. ISBN80-200-0994-9
20. HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím. Praha: Sondy s.r.o., 2007. 48 s.
21. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V., a kol. Člověk-prostředí-výchova. K otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.
22. MATĚJČEK, Z. Co děti nejvíce potřebují. 6. vyd. Praha: Portál, 2013. 106 s. ISBN 978-80-262-0398-8.
23. MATOUŠEK, O. Rodina jako vztahová sociální síť. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. 141s. ISBN 80-85850-24-9.
24. MÜHLPACHR, P., VAVŘÍK, M. Sociální patologie. Brno: Institut mezioborových studií Brno. 2010. 123 s.
25. NAZARE-AGA, I. Nenechte sebou manipulovat. Praha : Portál, 1999. 261 s. ISBN 80-7178-256-4.
26. PLESKOVÁ, K. a kol. Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů (pracovní sešit), 3. vyd. Brno: Nesehnutí, 2008. 50 s. ISBN 978-80-87217-01-6.
27. PÖTHE, P. Dítě v ohrožení. 1. vyd. Praha: G plus G, 1996. 137 s. ISBN 80-901896-5-2.
28. PŘÍRUČKA PRO POLICII A MĚSTSKOU POLICII. Co je domácí násilí? Praha: Profem o.p.s., 2005, 48 s. ISBN 80-903626-2-1.
29. ROUBÍČKOVÁ, M. Institut vykázaní a jeho důsledky v praxi. Brno: 2012. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Zdeňka Vaňková.
30. STRÍLKOVÁ, M., FRYŠTK, M. Vykázaní jako prostředek ochrany před domácím násilím. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0.
31. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 1287 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
32. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
33. ŠPECIÁNOVÁ, Š. Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003. 156 s. ISBN80-86131-44-0.

34. ŠVANČARA, R. Domáci násilí de lege lata. Brno: 2012. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická.
35. VÍZDAL, F., Základy psychologie. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009. 186 s.

OSTATNÍ ZDROJE

36. Za zavřenými dveřmi II. Domáci násilí. Buletin odboru prevence a kriminality MV ČR. Praha: MV ČR a redakce časopisu Policista, 2003. 32 s.
37. Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázaní.
38. Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí.
39. Ministerstvo vnitra. Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu Policie ČR při aplikaci institutu vykázaní v některých specifických případech. Praha: 2006.
40. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní ze dne 23. prosince 2009.

INTERNETOVÉ ZDROJE

41. ČUHELOVÁ, K. [online]. © 1996-2013 Economia, a.s., Hospodářské Noviny IHNEED ISSN 1213 – 7693. Předběžné opatření ve věcech domácího násilí. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-33542030-predbezne-opatreni-ve-vecech-domaciho-nasili>.
42. KOZLOVÁ, V., CIRBUSOVÁ, M. [online]. Domáci násilí v rodině s dítětem jako právní problém. In Sborník příspěvků z konference Dítě jako oběť rodičovského konfliktu. Jihlava: Krajský úřad Kraje Vysočina, 2013. [citace 2012-04-13]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/publication/1082364/cs>.
43. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. [online]. “Copyright Bílý kruh bezpečí, o.s.” Domáci násilí. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>.

44. BUSSINES CENTER.CZ. [online]. © 1998-2013 HAVIT, s.r.o. Občanský soudní řád. [citace 2012-04-14]. Dostupné z:
<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/cast6h1.aspx>.
45. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv. [citace 2012-04-17]. Dostupné z:
http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=273/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
46. ROSA. [online]. Formy domácího násilí. [citace 2012-04-14]. Dostupné z:
<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/formy-domaciho-nasili/>.
47. ÚSTAVNÍ SOUD [online]. © 2012 Ústavní soud, Joštova 8, Brno, Česká republika. [citace 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/ustava-ceske-republiky/>.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 - DOTAZNÍK „Institut vykázání a jeho realizace v praxi“

PŘÍLOHA Č. 1

DOTAZNÍK

Vážení kolegové, kolegyně,

dovoluji si Vás oslovit dotazníkovým šetřením, jako výchozím prostředkem k získání informací k výzkumu bakalářské práce na téma „Institut vykázání a jeho realizace v praxi“, který bude sloužit jako součást závěrečné práce studenta Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Uvedený dotazník je zcela anonymní, dobrovolný a za jeho objektivní vyplnění Vám předem děkuji.

U jednotlivých otázek označte (křížkem), pouze jednu z nabízených možností. U rozvedené otázky č. 12, případně uveďte počet. *K otázce č. 13 – tuto zodpovězte, ale v případě, že vyhodnotíte odpověď záporně, ostatní položky již nevyplňujte.*

1. Pohlaví

- a) muž
- b) žena

2. Věk

- a) 18-25
- b) 26-30
- c) 31-40
- d) 40 a víc

3. Nejvyšší dosažené vzdělání

- a) středoškolské
- b) vyšší odborné
- c) vysokoškolské

4. Délka praxe u PČR

- a) 0-3 roky
- b) 4-8
- c) 9-12
- d) 13-20
- e) 21 a víc

5. Útvar, na kterém pracujete

- a) MOP, OOP (základní útvary)
- b) SKPV
- c) jiný

6. Víte, co je „domácí násilí“?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

7. Víte, co je „institut vykázání“?

- a) ano
- b) ne

8. Prošel(a) jste školením(i) k problematice domácího násilí?

- a) ano
- b) ne

9. Bylo(a) školení zcela dostačující pro další využití v praxi?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

10. Jak vnímáte významnost „institutu vykázání“ při jeho realizaci v praxi?

- a) jako zcela významný a nutný
- b) jako dostačující
- c) pouze jako formální
- d) zcela nedostačující, nevýznamný

11. Myslíte si, že efektivní a profesionální zvládnutí jednání se znaky domácí násilí s využitím „institutu vykázání“ je zcela dostačující a závislé na:

- a) základním školení domácího násilí (ZOP, kurzy)
- b) jen na délce odsloužených let
- c) zkušenostech, osobním přístupu a empatii

12. Během své praxe jste již osobně řešil(a) nebo zasahoval(a) na místě incidentu se znaky domácího násilí? Pokud ano, kolikrát?

- a) ano, (uveďte počet)
- b) ne

13. V souvislosti s řešením „domácího násilí“ jste využil(a) i institut vykázání? Pokud ne, z jakého důvodu?

- a) ano
- b) ne,(krátce zdůvodněte – např. málo informací pro rozhodnutí, vlastní nejistotou, nekompetentností, obavou před možným postihem v případě špatného rozhodnutí... atd.)

.....
.....

14. V případě, že jste využil(a) „institut vykázání“, byl(a) jste si jist(a) svým rozhodnutím?

- a) jednoznačně ano
- b) spíše byl(a)
- c) spíše nebyl(a)
- d) jednoznačně nebyl

15. V případě využití „institutu vykázání“ bylo toto vaše rozhodnutí bezprostředně poté, následně zpochybňováno vašimi kolegy, nadřízenými pracovníky?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

18. Byla v rámci řešení incidentu se znaky domácího násilí s „vykázáním“ podána stížnost?

a) ano, přímo na moji osobu

.....

b) ano byla, ale na vykázání

.....

c) nebyla